

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра банківської справи

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Іноземний капітал та його роль в банківській системі України

Студентки 2 курсу 7м групи
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
спеціалізації «Банківська справа»

Пакришень
Марії
Олексіївни

Науковий керівник
канд. екон. наук,
Доцент

Кіресва Катерина
Олександрівна

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук,
професор

Шульга Наталія
Петрівна

Київ – 2019

Іноземний капітал та його роль в банківській системі України

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ ТА МІСЦЕ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ КРАЇНИ

РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА ВПЛИВУ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ НА РОЗВИТОК ВІТЧИЗНЯНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

2.1. Аналіз динаміки та структури присутності іноземного капіталу в банківській системі України.

2.2. Оцінювання впливу іноземного капіталу на банківську систему України.

РОЗДІЛ 3. ПОСИЛЕННЯ РОЛІ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

3.1. Порівняльна характеристика результативності діяльності банків з іноземним капіталом та вітчизняних банків.

3.2. Стимулювання залучення іноземного капіталу в банківську систему України.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Процеси глобалізації світової економіки не могли і не зможуть обминути ні Україну, ні її фінансово-банківську систему, особливо з огляду на відкритість вітчизняної економіки. Це значить, що більшість позитивних і негативних явищ зовнішнього світу буде «імпортуватися» в нашу країну з відповідними наслідками. Таким чином, присутність банків з іноземним капіталом у банківській системі України відповідає інтересам розвитку національної фінансової системи, сприяє залученню іноземних інвестицій та розширенню ресурсної бази соціально-економічного розвитку. У той же час існують досить серйозні фінансові та економічні ризики швидкого зростання частки іноземного банківського капіталу, пов'язані з можливою втратою суверенітету в сфері грошово-кредитної політики, можливим посиленням нестабільності, несподіваними коливаннями ліквідності банків, спекулятивними змінами попиту та пропозиції на грошово-кредитному ринку, можливим відтоком фінансових ресурсів. Тому вирішення питання про форми і масштаби розширення присутності іноземного банківського капіталу на ринку банківських послуг повинно бути підпорядковане стратегічним цілям соціально-економічного розвитку, підвищенню конкурентоспроможності, економічній безпеці, зміцненню грошово-кредитної системи України.

Проблематикою впливу іноземних банків на вітчизняну банківську систему займаються такі вчені як Ю. М. Баранова, Г. П. Бортніков, І. А. Величко, У. В. Владичин, О. Д. Вовчак, В. В. Гірняк, Т. Д. Гірченко, М. М. Деревацька, М. Г. Дмитренко, Ж. М. Довгань, А. О. Дробязко, В. В. Коваленко, О. В. Козьменко та інші.

Мета роботи полягає в розкритті теоретичних та практичних положень присутності іноземного капіталу в банківській системі України. Відповідно до поставленої мети було визначено такі завдання:

- визначити сутність та місце іноземного капіталу в банківській системі країни;

- здійснити аналіз динаміки та структури присутності іноземного капіталу в банківській системі України;
- провести оцінку впливу іноземного капіталу на банківську систему України;
- провести порівняльну характеристику результативності діяльності банків з іноземним капіталом та вітчизняних банків;
- запропонувати шляхи стимулювання залучення іноземного капіталу в банківську систему України.

Об’єктом дослідження є діяльність банків з іноземним капіталом.

Предметом дослідження є теоретичні засади, методичні підходи та прикладні аспекти діяльності банків з іноземним капіталом в країні.

Для вирішення поставлених у роботі завдань використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: методи абстрагування, індукції, дедукції, аналізу, синтезу – під час формування теоретичних засад дослідження банків із іноземним капіталом; методів групування та логічного аналізу – при розгляді організаційно-прикладних положень банків із іноземним капіталом; логічного узагальнення – при формулюванні висновків, статистичний метод для оцінки показників банків із іноземним капіталом, зокрема для аналізу динаміки та структури присутності іноземного капіталу в банківській системі України тощо.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти України, директиви ЄС, інформаційні та статистичні матеріали Національного банку України (НБУ), Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України, Державної фіскальної служби України (ДФСУ), Антимонопольного комітету України (АМКУ), Асоціації українських банків (АУБ), Незалежної асоціації банків України (НАБУ), інших органів державної влади та управління, монографії, публікації вітчизняних і зарубіжних авторів, науково-методична та довідкова література, матеріали банків, інтернет-ресурси.

Публікації. Окремі результати дослуження знайшли відображення в наковій статті: Пакришень М.О.Роль іноземного капіталу в банківській системі України// Управління діяльністю фінансових установ :зміни стереотипів: Зб. наук. ст. студ. Заочної форми навчання /відп.ред.Н.П. Шульга. — Київ.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. —Ч.1.-308с. (с.175-180).

Обсяг та структура роботи . Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Обсяг роботи складає 83 сторінки. В роботі представлено 3 таблиці, 7 рисунків та 11 додатків. Список використаних джерел містить 63 найменування.

РОЗДІЛ 1

СУТНІСТЬ ТА МІСЦЕ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ КРАЇНИ

У сучасних реаліях прихід банків з іноземним капіталом в українську банківську систему спричинено глобалізацією та інтеграційними процесами, які є об'єктивно необхідним вектором, що сприяє надходженню капіталу, поживленню ринкової конкуренції, поліпшенню банківського обслуговування, розширенню лінійки банківських продуктів та послуг тощо. Водночас цей процес не позбавлений певних ризиків, наприклад, загрози втрати державними банками власних позицій на валютному ринку України.

Тому щоб знайти оптимальне рішення стосовно визначення умов подальшого функціонування банків з іноземним капіталом в Україні, слід об'єктивно підійти до визначення та врахування всіх переваг і недоліків присутності банків з іноземним капіталом як для розвитку українського валютного ринку, так і для банківської системи та країни загалом (додаток А).

Досвід багатьох країн з «перехідною економікою», де акцент був зроблений на зовнішні інвестиції, показав, що банківські системи цих країн майже повністю складаються з великих міжнародних банків та банківських груп. За цих умов комерційні банки з іноземним капіталом починають здійснювати пріоритетний вплив на характер економічного розвитку в таких державах та контролювати найефективніші сфери діяльності [20].

При цьому ці банки мають специфічні, частіше всього не співпадаючі з національними інтересами, стратегічні пріоритети. Більше того, рішення про умови надання кредитів можуть прийматися з урахуванням міжнародних клієнтів чи акціонерів материнського банку, що в більшості випадків може означати відмову у фінансуванні конкурентних виробництв. Така схема розвитку банківської системи призведе до порушення цілісності економічних інтересів держави, суттєво гальмуючи розвиток національного виробництва, перш за все малого та середнього бізнесу [20].

Наслідок – зростання безробіття та інших соціально-економічних проблем, з якими протягом останніх 5 років зіштовхуються країни Східної Європи, зокрема Польща [20].

Характер впливу присутності іноземних банків на глибину фінансової системи різниться залежно від рівня фінансової розвиненості країни походження іноземного банку і форми, у якій надходить іноземний капітал. На ринку банківських послуг трансформаційних економік виокремлюється чотири категорії іноземних банків з неоднорідними конкурентними перевагами і відмінними моделями діяльності:

1. Транснаціональні банки, що належать до найбільш фінансово потужних банків світу. Вони мають глобальний формат діяльності, а їх стратегія спрямована на верхні сегменти банківського ринку [55, с. 25].
2. Західноєвропейські банки, що переважно мають обмежені можливості для створення конкурентоспроможних мереж шляхом придбання у розвинених країнах. Такі банки здебільшого орієнтовані на регіональний формат діяльності й часто позиціонують себе як провідні банки у трансформаційних економіках.
3. Іноземні банки, що представляють менш фінансово розвинені регіони. Вони орієнтовані на проникнення шляхом придбання дрібних банків (поглинання), що знаходяться у скрутному становищі.
4. Місцеві банки трансформаційних економік. Їх відмінна риса – невідповідність параметрам діяльності крупних західних банків [55, с. 25].

У трансформаційних економіках іноземний капітал представлений, переважно, трьома останніми категоріями, але з різним ступенем присутності. Іноземні банки тяжіють до експансії у країни, що близькі географічно та історично. У ЦСЄ іноземний капітал представлений більшою мірою другою категорією: скандинавські банки сфокусовані на країнах Балтії, італійські – Західних Балкан. Особливість країн СНД – значне банківське проникнення з інших трансформаційних економік: банки Казахстану важливі учасники банківських систем Таджикистану і Киргизії, банки Росії – Вірменії, Киргизії та України. Причому іноземні банки з невеликого числа країн (Австрія, Італія,

Швеція) володіють найбільшими банками в багатьох транзитивних банківських системах і є основним джерелом внутрішнього кредитування національної економіки, особливо в країнах ЦСЄ [55, с. 25].

Проблематика процесу входження іноземного капіталу до банківської сфери України стала предметом численних наукових досліджень і дискусій фахівців у сфері банківництва.

Слід, відмітити, що у економічній енциклопедії за редакцією С. В. Мочерного іноземний банк визначено як банк, який повністю або частково належить іноземному капіталу (приватному, колективному або державному) і діє насамперед у його інтересах. Діяльність іноземного банку перебуває під юрисдикцією національного законодавства і спрямовується в інтересах країни перебування [37].

В роботах О. Островської іноземний банк трактується як банк, що визнаний таким згідно із законодавством іноземної країни, на території якої він зареєстрований [45].

Відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12. 2000 № 2121-III банком з іноземним капіталом є банк, у якому частка капіталу, що належить хоча б одному іноземному інвестору, становить не менше 10%. Поряд з поняттям «банк з іноземним капіталом» виділяють поняття «іноземний банк», головними ознаками якого є розташування центру прийняття стратегічних рішень за кордоном і контроль іноземних власників [51].

Отже, можемо дійти висновку, що іноземний банківський капітал – це сукупність інституцій, які повністю або частково створені за рахунок іноземного капіталу, здійснюють свою діяльність на території країни і сприяють розвитку банківської системи.

Відповідно до ст. 24 Закону України «Про банки і банківську діяльність» іноземні банки мають право відкривати філії та представництва на території України. Національний банк України здійснює акредитацію філій та представництв іноземних банків на території України, шляхом внесення відповідного запису до Державного реєстру банків та видачі банківської

ліцензії. Акредитація філій та представництв іноземних банків є підставою для здійснення ними банківської діяльності відповідно до вимог, встановлених законами України для банків [51].

Проте поточна редакція Закону України «Про банки і банківську діяльність», зокрема, не містить: граничного рівня статутного капіталу банків з іноземним капіталом відносно загального його обсягу; чітких вимог щодо визначення кінцевих власників банків з іноземним капіталом; механізму запобігання виведення прибутку банків з іноземним капіталом до материнських банків; переліку заходів реагування на незадовільну якість активів та кредитного портфеля банків з іноземним капіталом; механізму відповідальності та методів впливу за порушення законодавства банків з іноземним капіталом. Отже, банківське законодавство у сфері регулювання іноземних інвестицій у банківську систему України на сьогодні залишається недосконалим [61].

Головною ж ціллю входження банківського іноземного капіталу є максимізація доходів чи підвищення контролю в країні. При цьому мотиви входження іноземного капіталу в банківську систему країни-реципієнта можуть суттєво відрізнятись. Зокрема, прикладами таких мотиваційних аспектів можуть бути: захоплення нових фінансових ринків, підтримка інтересів (економічних та політичних) країни-інвестора, розміщення вільних фінансових ресурсів у зв'язку із перенасиченням грошових коштів у країні інвестора, отримання повного контролю над окремими об'єктами і налагодження тісних зв'язків іноземного інвестування, відкриття банку з метою обслуговування своїх клієнтів, з якими укладенні договори у країнах походження тощо [16, с. 247].

Існує два основних способи проникнення іноземного капіталу в банківську систему: створення банку з нуля і поглинання існуючого банку. У першому випадку виникає нова юридична особа, а в другому – відбувається зміна вітчизняних власників іноземними без збільшення кількості банків у системі. Тому банківська система потребує адекватного регулювання з боку

держави внаслідок особливих функцій та операцій, які виконують банки в економіці [44, с.95].

Процес проникнення іноземного капіталу в банківську систему можна розподілити на декілька етапів: аналіз потенційних ринків і об'єктів інвестування, входження іноземного капіталу, стрімке зростання частки іноземного капіталу, концентрація, спад концентрації іноземного капіталу та відтік іноземного капіталу на інші ринки (додаток Б, рис. Б.1).

Деталізацію кожного з етапів проникнення іноземного капіталу в банківську систему представлено в Додатку Б (табл. Б.1).

Національні інтереси під час регулювання іноземного капіталу в Україні перебувають у діалектичній залежності з потребами глобалізації. Потреба ж в іноземних інвестиціях та низка загальнодержавних стратегічних задач вимагають інтенсивного залучення України до розвитку глобалізаційних процесів. Таким чином, регулювання іноземних банків в Україні обмежене рамками міжнародних договорів, ратифікованих Верховною Радою України, а також звичайного права.

Враховуючи зазначені аспекти проблеми, доречно відокремлювати три рівні регулювання іноземних банків в Україні:

- міжнародне регулювання, що здійснюється міжнародними фінансовими організаціями та міждержавними утвореннями шляхом упровадження рамкових угод, директив, конвенцій для гармонізації та уніфікації національних правових систем банківського регулювання;
- національне регулювання, яке здійснюється органами влади суверенної держави України в межах її правової юрисдикції з урахуванням норм міжнародного банківського права;
- корпоративне регулювання, яке проводиться на рівні окремого іноземного банку та його материнських структур і є складовою процесу корпоративного управління [44, с. 95].

Серед основних суб'єктів міжнародного рівня у інституційній структурі регулювання іноземних банків слід розглядати такі організації, як Базельський комітет з нагляду, COT, МВФ, FATF тощо.

Кінцевою метою регулювання іноземного капіталу в банківській системі є забезпечення стійкості функціонування банківських установ та належного виконання ними притаманних їм функцій та операцій. Водночас унаслідок складного переплетення політичних та економічних факторів система організації регулювання іноземного банківського капіталу в різних країнах, поряд із загальними закономірностями та принципами, має специфічні характеристики. Це передусім стосується застосування певних обмежувальних важелів впливу щодо іноземного капіталу, які залежать від рівня розвитку банківського сектора, ступеня інтегрованості національного господарства у світову економіку, зрілості законодавчої бази ті цілої низки інших факторів (додаток В) [42, с. 19].

Так, основним принципом регулювання процесів інтеграції національного та іноземного банківського капіталів, на думку О. О. Лапко та А. М. Демченко, має бути захист вітчизняного банківського капіталу на державному рівні [34, с. 204].

Це обумовлює такі особливості режиму допуску та діяльності на ньому іноземних банків: більш жорсткі вимоги при ліцензуванні з метою захисту вітчизняних банків, які не конкурентоспроможні з транснаціональними банківськими групами; обмежений характер банківських операцій, що обумовлено як формами присутності іноземних банків на банківському ринку України, так і небажанням більшості іноземних банків кредитувати фізичних осіб, житлово-комунальний сектор тощо; високий ступінь кредитних і валютних ризиків; незначна участь іноземних банків у вітчизняних банківських інститутах.

Проте ці особливості не дозволяють повною мірою використовувати переваги від залучення іноземного капіталу на фінансовий ринок України, а саме – забезпечення доступу до додаткових джерел фінансування, можливості

міжнародного обміну новими банківськими технологіями, вдосконалення менеджменту вітчизняних банків та їхній вихід на зарубіжні фінансові ринки [34, с. 204].

Аналіз публікацій українських вчених-економістів та практиків (банкірів) показав, що основна увага приділяється перевагам і недолікам розширення присутності іноземного банківського капіталу в Україні, тому варто розглянути позитивні та негативні аспекти присутності іноземного капіталу в банківському секторі.

Серед позитивних аспектів присутності іноземних банків можна констатувати такі:

- розширення можливостей щодо ефективного розміщення іноземного капіталу та масштабів проектного фінансування і прямих іноземних інвестицій [25, с. 28];
- підвищення міжнародного рейтингу країни;
- розширення доступу до міжнародних валютних ринків;
- посилення конкуренції та підвищення ефективності функціонування банківських установ головних учасників системи валютних відносин;
- розвиток ринкової інфраструктури: розширення суб'єктного та кількісного складу учасників валютного ринку [25, с. 28].

Серед негативних чинників впливу іноземного капіталу на банківську сферу можемо відмітити:

- прояви монополізації ринку новими великими учасниками;
- кредитування банками з іноземним капіталом більш вигідних для банку клієнтів;
- витіснення з ринку банків з капіталом українського походження;
- іноземні банки можуть проводити спекулятивну діяльність;
- іноземні банки можуть не надавати повний спектр якісних банківських послуг;
- іноземні банки можуть бути менш схильними до здійснення кредитної діяльності у приймаючій країні тощо [36, с. 567].

Розширена деталізація плюсів та мінусів присутності іноземного капіталу банків для вітчизняної банківської системи представлено в додатку А.

Таким чином можемо дійти висновку, що присутність банків з іноземним капіталом у сфері вітчизняного банківництва має насамперед відповідати інтересам розвитку вітчизняної фінансової системи, сприяти залученню прямих іноземних інвестицій та розширювати ресурсну базу. Водночас слід зважати на низку фінансових ризиків, пов'язаних зі швидким зростанням частки іноземного банківського капіталу, що може призвести до втрати суверенітету у сфері грошово-кредитної політики, можливого посилення нестабільності, несподіваних валютних коливань, відтоку фінансових ресурсів як із банківської системи, так із країни в цілому тощо.

Також в межах першого розділу дипломної роботи вважаємо за необхідне розглянути детермінанти впливу присутності іноземного капіталу у вітчизняній банківській системі на фінансову безпеку держави – фактори, що можуть привести до виникнення загроз фінансовій безпеці країни, і фактори, здатні створити можливості для її зміцнення.

Серед першої групи чинників – неконтрольований вихід банків з іноземним капіталом з вітчизняного фінансового ринку; залежність діяльності банків від політики іноземних країн; витіснення вітчизняних банків з ринку споживчого кредитування фізичних осіб, втрата ними клієнтської бази на користь іноземних банків; переважне кредитування банками з іноземним капіталом економіки і фізичних осіб в іноземній валюті; низький рівень капіталізації банків з іноземним капіталом; здійснення спекулятивних операцій, а також операцій, які є об'єктами фінансового моніторингу.

До другої групи чинників віднесено: розвиток конкуренції на ринку банківських послуг; збільшення пропозиції кредитних ресурсів завдяки доступу до довгострокового фінансування; підвищення якості і розширення пропозиції банківських продуктів; запровадження передових стандартів банківського менеджменту, інформаційних технологій; активізацію інтеграції банківської

системи у світовий фінансовий простір; покращення кредитного рейтингу країни [49, с.12]

Аналіз кожної групи чинників засвідчив, що вони впливають на фінансово-економічне середовище в Україні, а також національну безпеку у фінансовій сфері у розрізі її складників – безпеку у бюджетній сфері; у сфері управління державним та корпоративним боргом; у банківській сфері; у сфері функціонування валютного ринку; у сфері фінансів реального сектора економіки; у податковій сфері (Додаток В).

Управління банківською системою України в умовах присутності іноземного капіталу можна розділити на декілька частин:

- забезпечення ефективного розвитку і дієвості банківської системи України, достатніх для забезпечення стійкості до світових фінансових криз, сталого економічного зростання країни;
- посилення стимулюючого характеру монетарної політики, забезпечення цінової та валютної стабільності, покращення соціального захисту та добробуту населення; визначення стратегічних цілей та пріоритетів для подальшої розбудови банківської системи;
- виявлення та класифікація ризиків в банківській системі в зв'язку з надмірною експансією банківського іноземного капіталу;
- реалізація завдань стратегічного банківського менеджменту НБУ;
- організація моніторингу ризиків і загроз в банківській системі, що впливають на рівень фінансової безпеки держави [49, с.10].

Окремі завдання НБУ в частині забезпечення ефективного функціонування банківської системи в умовах присутності іноземного капіталу представлено в Додатку Г.

Також при дослідженні ефективності присутності іноземного капіталу доцільно проводити оцінку ризиків для фінансової безпеки вітчизняної банківської системи. Визначення ризиків присутності іноземного капіталу потрібно проводити на основі таких критеріальних вимог: функціональний рівень прояву наслідків дії ризиків; сегмент захоплення ринку банківських

послуг; стратегія проникнення іноземного капіталу у банківську систему; середовище виникнення ризиків; стадії проникнення іноземного капіталу у банківську систему; ієрархічна структура впливу ризиків на розвиток тощо (Додаток Д).

Підсумовуючи вище викладене, можемо дійти висновку, що в сучасних реаліях присутність іноземного капіталу банківських установ стало невід'ємною складовою ефективного функціонування вітчизняної економіки, оскільки іноземні інвестори вкладають не лише власні фінансові ресурси, але й сприяють використанню іноземного досвіду ведення банківського бізнесу. Отже, можна стверджувати, що наразі банки з іноземним капіталом є активними учасниками конкурентної боротьби на вітчизняному банківському ринку, проте для подальшого підвищення інвестиційного потенціалу національної банківської системи та її стимулюючої ролі в соціально-економічному розвитку країни потрібен системний підхід до регулювання доступу іноземного капіталу в банківський сектор України.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА ВПЛИВУ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ НА РОЗВИТОК ВІТЧИЗНЯНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

2.1. Аналіз динаміки та структури присутності іноземного капіталу в банківській системі України

Дослідження має на меті проаналізувати сучасний стан присутності іноземного капіталу у банківській системі України, комплексно оцінити і прорейтингувати банки з іноземним капіталом за ефективністю діяльності та визначити роль банків з іноземним капіталом у забезпеченні сталого розвитку фінансового сектора України.

Іноземні банки входили на ринок України двома хвилями. Перша, що пов'язана з появою на вітчизняному ринку Сітібанку, ІНГ Банку Україна, Креді Агріколь, припадає на 1990-і роки, коли наша держава вступила до МВФ та приєдналася до статей його статуту щодо вільного руху товарів і послуг. Друга, основна, хвиля припадає на період після Помаранчевої революції 2005–2008 рр., коли вітчизняний фінансовий ринок відкрився для світового капіталу, котрий забезпечив національну економіку через придбання акцій банків прямими іноземними інвестиціями на суму понад 30 млрд дол. США. Утім, після світової фінансової кризи 2009 р., зі збільшенням регулятором вимог до банківської діяльності, зокрема заборонаю надавати кредити у валюті фізичним особам, які не мають постійної валютної виручки, привабливість українського банківського ринку істотно знизилася. Унаслідок різкої девальвації обмінного курсу значна частина позичальників опинилася в стані дефолту. Ще менш привабливим цей ринок став у зв'язку з агресією з боку Російської Федерації у 2014 р. та новим девальваційно-інфляційним шоком. У цей період багато банків із західним капіталом продали із дисконтом портфелі кредитів і зафіксували збитки.

Коротка історія входження іноземних фінансових інститутів в український банківський сектор систематизована в додатку Е.

Як видно з рис. 2.1, кількість банків з іноземним капіталом протягом 2014–2019 рр. скорочувалася та склала наприкінці досліджуваного періоду 37 банківських установ. Так, за аналізований період скорочення склало (–24,49%). Проте можемо констатувати, що банківські установи зі 100% іноземним капіталом в загальній структурі банків із іноземним капіталом наростили свою присутність до 23 установ або +21,05% [63].

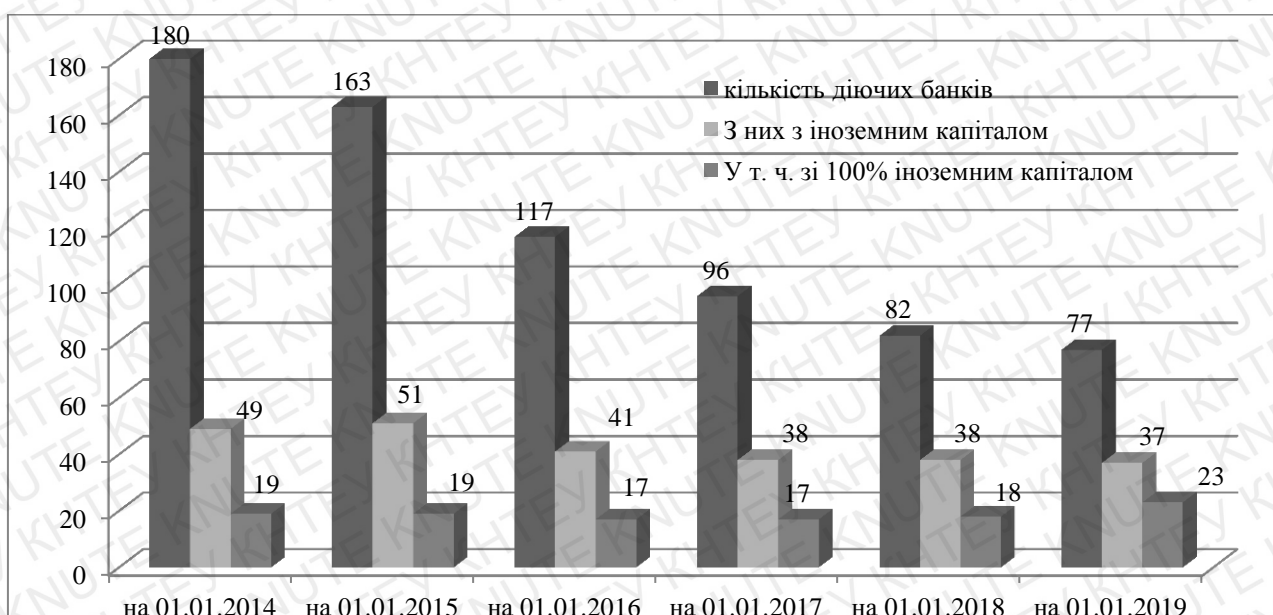

Рис. 2.1. Кількість комерційних банків в Україні за 2014–2019 рр., од.

Джерело: побудовано автором на основі: [63].

Банки іноземних банківських груп також оцінимо за сукупністю чистих активів, які відображають спроможність банку ефективно працювати у банківському секторі (рис. 2.2).

Варто зазначити, що загалом уся група досліджуваних банків скорочувала чисті активи, обсяг яких станом на кінець 2018 року склав 414 млрд грн, що на (–61,22%) менше ніж у 2015 р., відповідний обсяг яких зафіксовано на рівні 441 млрд грн. Частка чистих активів банків іноземних банківських груп у загальному обсязі чистих активів банків України на кінець 2018 р. становила 30,4%, що на –13,4% нижче за 2015 рік. Також від’ємного тренду зазнали

депозити фізичних осіб іноземних банків, їх частка у загальній структурі банківського сектору України склала 22,3%, що на (-14,23%) менше показника 2015 р. [41].

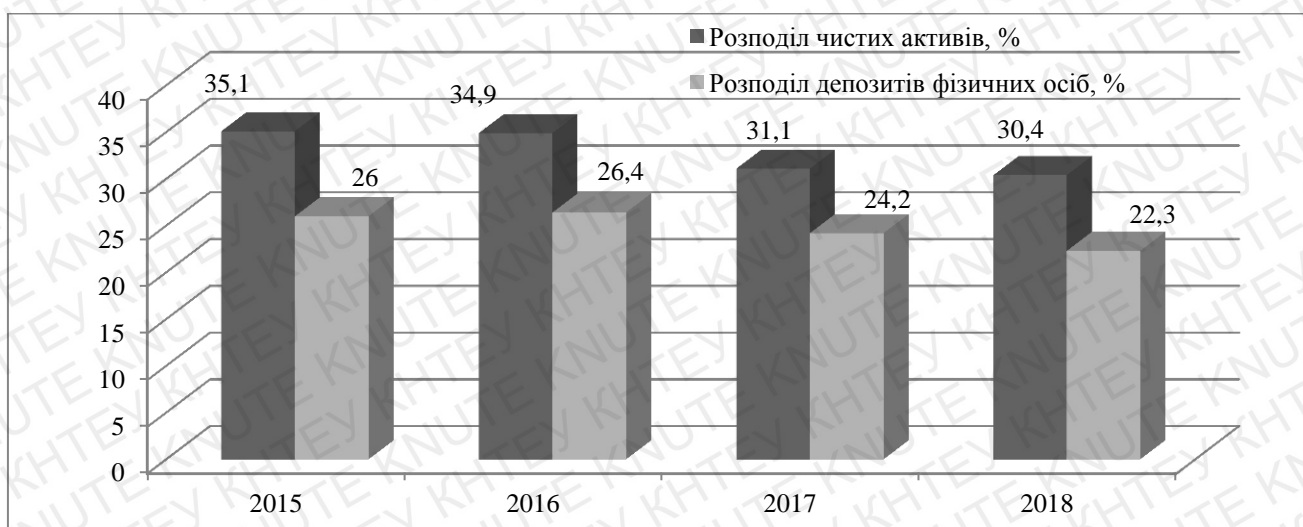

Рис. 2.2. Розподіл чистих активів та депозитів фізичних осіб банків з іноземним капіталом у 2015–2018 рр., %

Джерело: побудовано автором на основі: [41].

Таблиця 2.1

Показники присутності банків з іноземним капіталом в загальній структурі банківській системі за період 2015–2018 рр.

Показник / роки	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5
Статутний капітал банків з іноземним капіталом, млн грн	86465	144737	159361	130938
Частка статутного капіталу банків з іноземним капіталом в загальній банківській системі, %	47,20	46,10	32,86	28,01
Власний капітал банків з іноземним капіталом, млн грн	32575	56006	58529	60679
Частка власного капіталу банків з іноземним капіталом в загальній банківській системі, %	34,32	48,20	35,78	41,44
Зобов'язання банків з іноземним капіталом, млн грн	402732	369420	357109	353438
Частка зобов'язань банків з іноземним капіталом в загальній банківській системі, %	37,73	32,34	30,45	41,44
Загальні активи банків з іноземним капіталом, млн грн	435307	425427	547129	544584
Частка активів банків з іноземним капіталом в загальній банківській системі, %	34,75	34,10	29,60	28,20
Кредити та заборгованість клієнтів банків з іноземним капіталом, млн. грн	272721	247098	233373	244092
Частка кредитів та заборгованості клієнтів банків з іноземним капіталом загальній банківській системі, %	38,10	45,20	42,41	41,13
Фінансовий результат діяльності банків із іноземним капіталом (чистий прибуток / збиток), млн грн	-42259	-29525	-5068	3973

Джерело: складено автором на основі: [41].

Так, в табл. 2.1 представлено основні показники присутності банків з іноземним капіталом в загальній структурі банківської системи за період 2015–2018 рр.

Як видно з табл. 2.1, статутний капітал банків з іноземним капіталом протягом аналізованого періоду мав тенденцію до зростання з 86465 млн грн у 2015 р. до 159361 млн грн у 2017 р., або на +84,31%, проте у 2018 р. цей показник зазнав скорочення до 130938 млн грн, або (-17,84%). Відповідно, і сама питома вага статутного капіталу банків з іноземним капіталом в загальній банківській системі скоротилася з 47,20% до 28,01%, або (-40,66%), за 2015–2018 рр., як це спостерігається протягом усього досліджуваного періоду.

На відміну від статутного капіталу, власний капітал банків з іноземним капіталом протягом усіх років продемонстрував висхідний вектор, відповідне значення цього показника складо у 2018 р. 60679 млн грн, або зросло на +86,27% за 4 роки. Втім, нестабільну тенденцію демонструє частка власного капіталу банків з іноземним капіталом в загальній банківській системі, що має низхідний напрямок у 2017 р. – 35,78%, та висхідний у 2016 р. та у 2018 р. – відповідне значення зафіксовано на рівні 48,20% та 41,44% (табл. 2.1).

Зобов'язання банків з іноземним капіталом протягом чотирьох років продемонстрували стабільне скорочення з 402732 млн грн до 353438 млн грн, або на (-12,24%). Однак частка зобов'язань банків з іноземним капіталом в загальній структурі банківської системи наростила свою присутність у 2018 р. та складала 41,44% після значного скорочення у 2017 р. – 30,45%, або на +36,09% за останній звітний період.

Щодо загальної вартості активів банків з іноземним капіталом, то даний індикатор банківської системи зростав протягом усього періоду дослідження, однак з невеликим нівелюванням у 2018 р. – (-0,47%), проте можемо це пов'язати на сьогодні з тим фактом, що НБУ ще не оприлюднив звітність за 2018 р. з урахуванням коригуючих проводок, лише після заявленої фінансової звітності Регулятора можна з впевненістю говорити про певні зміни в активах банків та їх суттєві зміни, а зміна – (-0,47%), на наш погляд, не є критичним

значенням. Чого не можна сказати про частку активів банків з іноземним капіталом в загальній банківській системі, цей показник чітко продемонстрував протягом 4 років зменшення з 34,75% до 28,20%, або (-18,85%).

Наступний показник, який варто розглянути, – це кредити та заборгованість клієнтів банків з іноземним капіталом, тут спостерігається скорочення з 272721 млн грн. до 244092 млн грн, або (-10,47%) за 4 роки. Частка кредитів та заборгованості клієнтів банків з іноземним капіталом у загальній банківській системі після значного зростання до 45,20% у 2016 р. почала скорочуватися, і вже у наступні два роки зменшилася до 41,13% або (-9%).

Також розглянемо фінансовий результат діяльності банків із іноземним капіталом (чистий прибуток / збиток). Так, протягом 2015–2017 р. ця група банків демонструвала збитки від колосальних у 2015 р. 42259 млн грн до більш помірних у 2017 р. 5068 млн грн. Втім, тільки у 2018 р. банки з іноземним капіталом вийшли на прибуткову діяльність – 3973 млн грн.

Також розглянемо показники діяльності банків з іноземним капіталом в розрізі конкретних банків станом на 01.02.2019 (додаток Ж). Як видно з додатку Ж, найбільшу питому вагу в активах іноземних банків станом на 01.02.2019 займає АТ «Райффайзен Банк Аваль» – 14,33%, другу позицію за ним займає АТ «Альфа-Банк» з показником – 13,12%, а замикає п'ятірку лідерів АТ «Промінвестбанк» – 9,51%. В розрізі власного капіталу найбільшу частку займає також АТ «Райффайзен Банк Аваль» – 19,35%, на другому місці АТ «Укрсиббанк» – 11,04%, а на третій позиції АТ «Альфа-Банк» – 8,38%.

Серед банків з іноземним капіталом в розрізі зобов'язань лідером є АТ «Райффайзен банк Аваль» – 17,51%, наступний за ним АТ «Альфа-Банк» – 16,32%, а на третій позиції АТ «Укрсиббанк» – 12,73%. Щодо оцінки прибуткової діяльності, то з позитивним прибутком станом на 01.02.2019 можна констатувати АТ «Райффайзен банк Аваль» – 525,87 млн грн, АТ «Альфа-Банк» – 278,82 млн грн, АТ «Сбербанк» – 312,41 млн грн, АТ «Укрсиббанк» – 219,11 млн грн, АТ «ОТП Банк» – 262,31 млн грн,

АТ «Сітібанк» – 201,52 млн грн, втім, виходячи з групованих даних додатку Ж, бачимо, що для деяких банків характерною є збиткова діяльність, а саме: АТ «Укрсоцбанк» – (-27,66 млн грн), АТ «Правекс Банк» – (-3,51 млн грн). Абсолютну та відносну зміну показників банків з іноземним капіталом до попереднього періоду за період 2015–2018 рр. представлено в додатку К.

На 01.01.2018 в банківській системі України були наявні 19 країн-інвесторів. На 01.01.2013 найбільшими інвесторами на українському ринку банківських послуг були Австрія (24,5%), Російська Федерація (23,5%) та Кіпр (22,84%). Найбільше скорочення частки участі в банківських активах за період з 2013 до 2018 рр. було в Австрії (на -15,5%), на Кіпрі (на -5,8%) та Нідерландах (майже на -2%)[62,с. 47].

Слід більш детально розглянути зміни на українському банківському ринку щодо банків з іноземним капіталом. За аналізований період відбулося зменшення частки австрійських інвесторів з 24,5 до 9%, тобто у 2,7 разу. Якщо на 01.01.2013 австрійські активи були в шести банківських установах («Райффайзен банк Аваль» – 96,41%; «Укрсоцбанк» – 98,35%; «Надра» – 89,97%; «Ерсте банк» – 100%; «Фольксбанк» («Віес Банк») – 99,92%, «Індустріал банк» – 11,07%), то на 01.01.2018 українській банківській системі залишився тільки один банк з австрійським капіталом – «Райффайзен банк Аваль» (68,28%). У 2013 р. австрійський «Ерсте» вийшов з українського фінансового ринку. У 2015 р. банк «Надра» був визнаний неплатоспроможним. У 2016 р. була підписана угода між двома європейськими ТНБ щодо передачі 99,9% акцій «Укрсоцбанку» від UniCredit Group до АВНН в обмін на міноритарну частку власності в АВНН в розмірі 9,9%, отже банк має інвесторів з Люксембургу. У 2013 р. в 14 українських банках були кіпрські інвестори, хоча на 01.01.2018 їх залишилося 8 на українському фінансовому ринку. У 2012 р. «Приватбанк» став банком з іноземним капіталом, оскільки 25% у статутному капіталі фінансово-кредитної установи належало Кіпру [62, с. 47].

У зв'язку із цим на 01.01.2013 частка Кіпру в іноземних активах була на рівні 22,84%. Скорочення частки активів, які контролюються кіпрськими

інвесторами, на 8% на 01.01.2017 до 14,2% обумовлено націоналізацією «Приватбанку» 2016 року. Частка кіпрських інвесторів у «Кредитпромбанку» була 76,5%, проте вже в 2013 р. відбулося об'єднання «Кредитпромбанку» з «Дельта Банком». У 2014 р. АВН Ukraine Limited (Кіпр) купили у Bank of Cyprus 99,77% «Банк Кіпру» та перейменували цю фінансово-кредитну установу в «Неос Банк», а вже 2016 року контрольний пакет акцій «Неос Банку» був придбаний групою українських акціонерів і перейменований в «Альтбанк». У 2015 р. НБУ було прийнято рішення щодо ліквідації таких банків з кіпрським капіталом, як «Профінбанк» (98,8%), «Віейбі банк» (86,78%); «Енергобанк» (99,7%); «Експобанк» (34,2%). Кіпрські інвестори 2015 року вийшли зі складу акціонерів «Діві» банку. У 2016 р. банк «Ренесанс капітал», який був банком зі 100% іноземним капіталом, об'єднаний з банком «ПУМБ». НБУ визнав неплатоспроможними 2016 року «Фідобанк» (на 01.01.2013 частка кіпрських інвесторів становила 99,9%, а на 01.01.2016 – 24%), а 2017 року – «Платинум банк» (100%). У 2014 р. Westal Holdings (Кіпр) було видано дозвіл на купівлю контрольного пакета акцій банку «Авангард». Кіпрська Agro Holdings (Ukraine) Limited 2015 року купила 100% акцій «Астра Банку», що стало першим на українському банківському ринку випадком купівлі неплатоспроможного банку і приведення його нормативів капіталу та ліквідності у відповідність до законодавства, а з 2016 р. цей банк працює на українському ринку під брендом «Агропросперіс Банк» [62, с. 47].

У зв'язку зі зміною структури акціонерного капіталу «ТАСкомбанк» у 2015 р. частка статутного капіталу банку в розмірі 99,7% перейшла до компанії «Алкемі ЛІМІТЕД» (Кіпр), що обумовлено прагненням групи «ТАС» підвищити рівень прозорості роботи і сприятиме виходу на міжнародні ринки капіталу. У 2016 р. група «ТАС» купила у Eurobank (Нідерланди) 99,987% акцій банку «Універсалбанк», а 2017 року придбала 99,9% акцій банку «ВіЕс Банк» у міжнародної групи Sberbank Europe AG (Австрія). Обидві угоди були проведені через кіпрську компанію Bailican Limited. Слід відзначити, що Сбербанк Росії володів 99,923% акцій «ВіЕс Банк» через Sberbank Europe AG (Австрія), але

хотів закрити бізнес у ряді країн Європи. Отже, до фінансового сектора групи «ТАС» входить «Таскомбанк», «Універсал банк» та «Віес Банк», що сприятиме суттєвому зміцненню позицій групи на банківському ринку України [62, с. 47].

Скорочення частки Нідерландів майже на (-2%) пов'язано зі зміною структури власників в «Універсалбанк». Найзначніше збільшення частки участі в банківських активах за аналізований період було в Люксембурзі – 9,73%, Великій Британії – 6,78% та Франції – 3,74%. Збільшення частки Великої Британії з 1,1% до 7,9% обумовлено придбанням 2016 р. найбільшим міжнародним фінансовим інвестором в Україні – ЄБРР – 30% акцій українського дочірнього банку Raiffeisen Bank International AG – «Райффайзен Банк Аваль» (зниження частки ключового інвестора з 96 до 67%) і купівлею 25% акцій «УкрСиббанку» у французького BNP Paribas (зменшення частки ключового інвестора до 59,99%, збільшення частки ЄБРР до 40%). Збільшення частки французьких інвесторів на українському банківському ринку пов'язано зі зміцненням позицій «УкрСиббанку» й «Креді Агріколь Банку» за рахунок збільшення загальних активів цих банків у 2 та 2,5 рази відповідно за період з 2013 до 2018 р. та купівлею 2016 р. громадянином Франції 100% КБ «Центр». [62, с. 47].

На 01.01.2018 лідерами серед країн-інвесторів на вітчизняному ринку банківських послуг були Російська Федерація, Кіпр, Франція. Таким чином, при оцінюванні позицій іноземних інвесторів на вітчизняному ринку банківських послуг на 01.01.2018, доцільно розподілити 19 країн-інвесторів на чотири кластери за часткою іноземної участі в банківських активах, які контролюються нерезидентами: 15–25% – ключові країни – Російська Федерація (24,44%) та Кіпр (17,04%); 5–15% – Франція (10,94%), Люксембург (9,73%), Австрія (9,04%), Велика Британія (7,88%), Угорщина (6%); 1–5% – Німеччина (3,5%), США (3,29%), Польща (3,25%), Нідерланди (2,1%); до 1% – Італія (0,88%), Греція (0,57%), Ізраїль (0,39%), Казахстан (0,33%), Швеція (0,31%), Туреччина (0,27%), Британські Віргінські острови (0,05%), Білорусь (0,02%) [62, с. 47].

У деяких випадках, незважаючи на те, що країни з побоюванням ставляться до збільшення частки іноземного капіталу на ринку фінансових послуг, проте вони здійснюють досить ліберальне регулювання процесу експансії іноземних банків у своїй країні. Ця ситуація обумовлена тим, що дискримінація іноземного банківського капіталу може завдати шкоди іншим цілям політики цієї держави, а саме: отримання кредитів, вступ до міжнародних організацій чи економічних союзів тощо.

У системі регулювання іноземного капіталу необхідно не тільки зважати на зовнішні вимоги, але й упроваджувати правила, які будуть відображати внутрішні інтереси країни, щоб не потрапити в залежність від стратегічних рішень інших країн або міжнародних організацій. В Україні на 01.01.2018 в семи банках з іноземним капіталом опосередковану участь мали уряди інших країн та в чотирьох фінансово-кредитних установах була пряма участь міжнародних організацій (Додаток Л).

Серед основних причин такої тенденції можемо назвати такі: по-перше, це проблемне питання щодо країни походження іноземних банків, а саме щодо Росії, Греції та Кіпру. Насамперед, відзначимо, що Росія анексувала частину території України, перебуває під міжнародними санкціями та потерпає від різкого падіння цін на енергоносії та девальвації власної валюти. Греція перебуває у економічній кризі вже протягом 10 років і вводила влітку 2015 р. дуже серйозні обмеження на банківські операції для своїх громадян. Кіпр у 2013 році змінив частину коштів вкладників депозитів акціями у 2 найбільших банках країни акціями, які майже нічого не коштують. Тому можливість банків з цих країн розширювати мережу своїх філій та відділень в майбутньому викликає запитання. Так, наприкінці 2018 року щодо російського ВТБ в Україні розпочато процедуру ліквідації, найближчим часом Промінвестбанк та Сбербанк Росії можуть змінити власників – скоріше за все, на українських засновників, а у 4 кварталі 2018 р. НБУ відкликав ліцензію також у дочірнього російської банку – БМ Банку [39].

По-друге, існує велика проблема – більшість європейських установ бажають продати свої українські активи. При цьому в минулому продаж українським або російським власникам вже призводив до банкрутства через кілька років (найяскравіші приклади – банки Форум та Кредитпромбанк). Така тенденція викликає занепокоєння, адже з України йдуть банки, головні акціонери яких знаходяться в економічно розвинутих європейських країнах. На їхнє місце приходять українські установи, які не мають тривалої стабільності й високої довіри. Цей чинник викликає занепокоєння з приводу здатності банківської системи протистояти системним кризам. На думку експерта в сфері банківництва О. Соскіна, вихід іноземного капіталу з банківської системи призведе до її занепаду, оскільки вона тримається лише завдяки європейським банкам, які відкрили в Україні свої дочірні банки [6]. Саме завдяки банкам з іноземним капіталом українській фінансовій системі у період великої фінансової кризи вдалося протистояти викликам та загрозам.

Згортання діяльності банків з іноземним капіталом в українському банківському секторі триває під впливом кумулятивної дії низки факторів: відсутності в найближчій перспективі передумов для поліпшення ділового клімату в Україні (негативні тенденції щодо зростання економіки, очікування девальвації національної валюти); неякісного кредитного портфеля: традиційно висока для вітчизняного банківського ринку частка негативно класифікованих активів та недостатньо прозора система їхнього моніторингу й ідентифікації.

По-третє, з рейтингу найбільш надійних необхідно виключити 4 банки, які надають послуги тільки великим корпоративним клієнтам: ІНГ, Сіті, Дойчебанк, СЕБ. Банк «Кредит Європа» (входить у групу, зареєстровану у Нідерландах, що належить фізичним особам – громадянам Туреччини) обслуговує також малий та середній бізнес, проте не фізичних осіб. Таким чином залишились наступні банки, що належать європейським групам: Райффайзен банк Аваль, Укрсиббанк (BNP Paribas), ОТП банк, Креді Агріколь банк, Кредобанк (РКО ВР), Прокредит банк, Правекс банк (Intesa), Ідея банк (Getin). Головна мотивація для цих банківських груп – зберегти власну

репутацію на ринках Центральної та Східної Європи, що дозволяє встановлювати нижчі ставки за депозитами порівняно з місцевими банками [39]. Станом на 24.02.2019 у банківській системі України присутній та функціонує капітал таких банківських груп: польського банку PKO Bank Polski (АТ «Кредобанк»); російського банку «Сбербанк»; шведської SEB Group (АТ «СЕБ Корпоративний Банк»); американського холдингу Citigroup (АТ «Сітібанк»); французьких груп Credit Agricole Group (АТ «Креді Агріколь Банк») та BNP Paribas (АТ «Укрсиббанк»); приватної інвестиційної холдингової компанії АВН Holdings S.A. (АВНН) (АТ «Альфа-Банк Україна»); німецького банку Deutsche Bank (АТ «Дойче Банк») [21].

Слід відмітити, що згідно з рейтингом найнадійніших банків України, який був оприлюднений агентством Форіншурер на початку січня 2019 р. та складений на базі офіційної статистики українських банків, наданої НБУ, при складанні якого відповідно враховувалася: здатність банку негайно повернути депозити, якщо у нього з'являться фінансові проблеми або проблеми з погашення кредитів і зростанням заборгованості клієнтів, а також рівень підтримки акціонерів і держави, в топ увійшли: Райффайзен банк Аваль (Raiffeisen Bank, Австрія), Креді Агріколь Банк (Credit Agricole, Франція), Укрсиббанк (BNP Paribas Group, Франція), Кредобанк (PKO Bank Polska, Польща), Сітібанк Україна (Citigroup, США), ПроКредит Банк (ProCredit Bank, Німеччина), ОТП Банк (OTP Bank, Угорщина), Правекс-банк (Intesa Sanpaolo, Італія), ІНГ Банк Україна (ING Groep, Нідерланди) України [53].

Таким чином, можна констатувати, що нині банки з іноземним капіталом є активними учасниками конкурентної боротьби на вітчизняному фінансовому ринку, проте для подальшого підвищення інвестиційного потенціалу банківської системи України та її стимулюючої ролі в соціально-економічному розвитку країни потрібен системний підхід до регулювання доступу іноземного капіталу до вітчизняного банківського сектора.

2.2. Оцінювання впливу іноземного капіталу на банківську систему України

Присутність іноземного капіталу на вітчизняному банківському ринку вже тривалий час викликає дискусії серед вітчизняних науковців щодо характеру впливу на економіку України. Досліджуючи основні мотиви і ризики участі іноземного капіталу у банківському секторі країни, вітчизняні вчені та банкіри, наголошуючи на позитивній ролі іноземних банків у підвищенні капіталізації вітчизняної банківської системи в період економічного зростання, неодноразово звертали увагу на великий ризик відпливу іноземного капіталу в періоди потрясінь і випробувань кризовими явищами фінансового характеру.

Для того, щоб іноземні інвестиції приносили користь вітчизняним установам та самій країні, державі потрібно запроваджувати ефективні механізми входу на національний ринок, сформувати привабливий інвестиційний клімат та контролювати всі процеси на ринку, удосконалити нормативну базу регулювання банківської діяльності [38, с. 75].

Присутність на національному ринку банків з іноземним капіталом створює здорову конкуренцію та стимул для покращення роботи вітчизняних банків, збільшення банківських послуг та покращення їх якості, запровадження менеджменту з іноземним досвідом, впровадження новітніх технологій, покращення системи безпеки, нарощення капіталу, здешевлення кредитних ресурсів та збільшення терміну їх користування, впровадження в роботу персоналу міжнародних стандартів, підвищення кваліфікації працівників.

Крім позитивних наслідків присутні і негативні фактори впливу іноземних інвестицій на економіку держави, насамперед, можливе як раптове збільшення іноземного капіталу, так і його відплив, оскільки іноземні акціонери можуть відкликати свій капітал для інвестування у більш вигідніші проекти з більшим прибутком та фінансовим захистом. Раптове нарощення іноземного капіталу на банківському ринку держави може похитнути суверенітет у сфері грошово-кредитної політики. Для того, щоб від іноземних інвестицій

отримувати лише позитивні зміни в національній економіці потрібно запроваджувати нормативно-правову базу, яка б встигала за змінами на міжнародному ринку для отримання максимальних результатів [38, с. 75].

Проаналізувавши всі позитивні та негативні наслідки, можна зрозуміти, що прихід банків з іноземним капіталом на український ринок є досить неоднозначним. Основними зовнішніми передумовами експансії іноземного капіталу в банківську систему України слід вважати такі: процеси фінансової глобалізації у світі; експансію банківського капіталу з перенасиченими ресурсами ринків промислово розвинутих країн; завершення переділу ринків банківських послуг у країнах Центральної та Східної Європи. Основними внутрішніми передумовами експансії іноземного капіталу в банківську систему України слід вважати такі: структурну розбалансованість вітчизняної банківської системи; обмежену кількість фінансово надійних банків в Україні; низьку конкурентоспроможність вітчизняної банківської системи [33, с. 139].

Тож для оцінювання впливу іноземного капіталу на банківську систему України використаємо метод економіко-математичного моделювання.

Теоретичний базис впливу банків з іноземним капіталом на банківську систему України та країну в цілому було представлено в першому розділі дипломної роботи, тому вважаємо доцільним розглянути це актуальне питання за допомогою статичних розрахунків на основі відповідних показників, які характеризують безпосередньо діяльність банків з іноземним капіталом та деяких макропоказників.

В сучасних реаліях такий метод як економіко-математичне моделювання, а саме структурне моделювання, є одним із найпопулярніших методів наукових досліджень, в тому числі у сфері фінансів та банківництва. Він використовується для досягнення різних завдань, а саме: встановлення між змінними причинних взаємозв'язків, перевірки гіпотез причинності; визначення структури факторних навантажень та кореляційних зв'язків між факторами; побудови регресійних моделей, аналізу дисперсій і коваріацій тощо.

На основі структурного моделювання можна дослідити певні приховані

фактори, зв'язки між якими з певною мірою точності пояснюють структуру досліджуваного явища. З точки зору математичного представлення систем структурних рівнянь серед них розрізняють два типи: системи незалежних та взаємозалежних (одночасних) рівнянь [27, с. 106]. Кожне рівняння системи є окремим рівнянням регресії, в системах взаємозалежних рівнянь як залежні (Y_n) так і незалежні змінні (X_n) одночасно виконують роль одна одної в різних рівняннях. Кожне наступне рівняння даної системи не може розглядатись без попереднього.

В даному категоріальному апараті замість залежних (Y_n) і незалежних (факторних) (X_n) змінних варто використовувати такі синонімічні конструкції як ендогенні та екзогенні змінні. Від зафіксованих кількісних ендогенних факторів залежить кількість рівнянь у системі і в залежності від специфіки дослідження змінні можуть замінювати одна одну. Кожна ендогенна та екзогенна змінна містить коефіцієнти b_{ik} і a_{ij} відповідно – структурні коефіцієнти моделі, а рівняння системи містить залишкову величину ε_j , вільний член відсутній (2.1).

$$\left\{ \begin{array}{l} Y_1 = a_{11}x_1 + a_{12}x_2 + \dots + a_{1n}x_n + \varepsilon_1, \\ Y_2 = b_{21}Y_1 + a_{21}x_1 + a_{22}x_2 + \dots + a_{2n}x_n + \varepsilon_2, \\ Y_3 = b_{31}Y_1 + b_{32}Y_2 + a_{31}x_1 + a_{32}x_2 + \dots + a_{3n}x_n + \varepsilon_3, \\ \dots \\ Y_m = b_{m1}Y_1 + b_{m,m-1}Y_{m-1} + a_{m1}x_1 + a_{m2}x_2 + \dots + a_{mn}x_n + \varepsilon_m, \end{array} \right. \quad (2.1)$$

Дослідження впливу банків з іноземним капіталом на національну банківську систему за допомогою системи рівнянь необхідно проводити, дотримуючись чіткого алгоритму дій: візуальне представлення моделі \rightarrow програмна формалізація моделі \rightarrow програмна перевірка відповідності моделі \rightarrow опрацювання одержаних результатів моделювання \rightarrow оцінка моделі.

Розглянемо вхідні дані. Ними було обрано кількість банків із участю іноземного капіталу, кількість банків із 100% часткою участі іноземного капіталу, частку іноземного капіталу у статутному капіталі банків, курс валют,

ВВП тощо. Відповідну статистичну оцінку показників, які характеризують безпосередньо діяльність банків з іноземним капіталом, було представлено у попередньому параграфі роботи.

Показники представлені за період 2010–2018 рр. в табл. 2.2. Зауважимо, що не всі статистичні показники сьогодні (станом на 21.03.2019) оприлюднено за 2018 рік, тому протягнути статистичний ряд до лагової точки 01.01.2019 неможливо.

Таблиця 2.2

Статистичні дані для дослідження впливу банків з іноземним капіталом на банківську систему України та країну в цілому

Роки станом на 01.01	Кількість банків із участю іноземного капіталу	Кількість банків із 100% часткою участі іноземного	Частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків, %	Курс валют (за 100 дол. США)	ВВП млрд. дол.	Індекс споживчих цін, %	Облікова ставка, %	Норма прибутку на активи	Норма прибутку на капітал
	F1	F2	F3	E1	E2	E3	S1	S2	S3
2010	51	18	35,8	779,12	117,22	112,3	10,63	-4,42	-33,71
2011	55	20	40,6	793,56	136,41	109,1	8,58	-1,46	-10,29
2012	53	22	41,9	796,75	163,42	104,6	7,75	-0,65	-4,44
2013	53	22	39,5	799,11	175,71	99,8	7,5	0,48	3,26
2014	49	19	34	799,31	183,31	100,5	6,75	-4,24	-31,95
2015	51	19	32,5	1188,67	131,81	124,9	12,0	-23,53	-277,33
2016	41	17	47,2	2184,47	90,62	143,3	22,42	-2,39	-25,93
2017	38	17	46,1	2555,14	93,27	112,4	17,3	0,84	7,76
2018	38	18	32,86	2659,67	112,15	113,7	13,2	1,92	16,25

Джерело: складено автором на основі: [46; 47].

Для дослідження буде використано програмний пакет STATISTICA 10 «русская версия». Згідно з вище зазначеними етапами відобразимо системні зв'язки з відповідними змінними (рис. 2.3). Обробка статистичних даних представлена в додатку М.

На наступному етапі розглянемо структурні залежності між аналізованими змінними (рис. 2.3 та рис. М.4 – рис. М.5 додатку М).

Рис.2.3. Регресійна залежність між змінними для дослідження впливу банків з іноземним капіталом на банківську систему України

За результати отриманих в таблиці пакету STATISTICA 10 (рис. М.6 додатку М) напишемо та представимо рівняння регресії, яке матиме наступний вигляд:

$$\begin{cases} ECONOM = 1,888FOREIGN \\ STAB = -0,741FOREIGN + 0,611ECONOM \end{cases} \quad (2.2)$$

Для оцінки моделі використовуються наступні показники: рефлексор, максимум косинуса залишків (Maximum Residual Cosine), індекс RMS (Root Mean Square) (додаток М рис. М.6 – рис. М.8).

Так, якщо значення критерію максимуму косинуса залишків (Maximum Residual Cosine) є близьким до 0, це означає успішне завершення процесу ітерацій. В нашому аналізі значення показника склало 0,0002 – оптимальне значення. В рамках індексу RMS (Root Mean Square) оцінюється якість підгонки моделі, зокрема модель є якісною, якщо даний показник менший ніж 0,05. У випадку, якщо значення індексу перевищує 0,1, то це означає, що побудована модель неадекватна. Наше отримане значення 0,038 – модель адекватна. Для перевірки стійкості обраної моделі щодо екзогенних факторів використовується рефлексор. Якщо значення зафіксовані в рефлексорі прирівняні наближенні один до одного – модель є стійкою (рис. М.8, додаток М). Розрахункові значення в додатку М підкреслюють адекватність моделі.

Таким чином, виходячи з вищевикладеного, можемо дійти висновку, що банки з іноземним капіталом мають значний вплив на банківську систему України та в цілому на національну економіку.

Присутність іноземного банківського капіталу у вітчизняній банківській системі стала невід'ємним елементом її розвитку, оскільки іноземні інвестори вкладають у національну економіку не лише власні капітали, але й сприяють використанню зарубіжного досвіду ведення банківського бізнесу, забезпеченню прозорості банківської діяльності, налагодженню відносин із зарубіжними державами, інтеграції вітчизняної банківської системи у світовий фінансовий простір.

Тому в сучасних реаліях розвитку банківської системи й економіки України прихід іноземних інвесторів у фінансовий простір цілком закономірний та природний. Тепер саме від державної політики в галузі регулювання даних процесів залежить можливість використання всіх переваг від іноземних інвестицій у банківську систему та нівелювання вірогідними ризиками.

РОЗДІЛ 3

ПОСИЛЕННЯ РОЛІ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

3.1. Порівняльна характеристика результативності діяльності банків з іноземним капіталом та вітчизняних банків

У рамках написання цього розділу роботи, основним завданням стало проведення дослідження роботи банків в Україні з участю держави в капіталі та порівняльного аналізу отриманих результатів з показниками банків з іноземним капіталом.

Станом на 1 січня 2019 р. на вітчизняному банківському ринку мали ліцензію та виконували операції 77 банків, зокрема 37 з участю іноземного капіталу й 22 дочірні структури іноземних банків зі 100-відсотковим іноземним капіталом. Наразі на ньому діє 4 банки з участю держави в капіталі, що становлять понад 50% у більшості сегментів банківського ринку (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Кількість банків в Україні за 2015-2018рр, од.*

Кількість банків	2015	2016	2017	2018
Платоспроможні	117	96	82	77
зміна	-30	-21	-14	-4
Державні	7	6	5	4
зміна	0	-1	-1	0
Іноземні	25	25	23	21
зміна	0	0	-2	-2
Приватні	85	65	54	51

Джерело: складено автором на основі [41].

Примітка*: До розрахунку цієї таблиці НБУ окрім 4 діючих державних банків включає Банк Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках .

Як видно з табл. 3.1, кількість банків з іноземним капіталом значно більша кількості державних банків. Станом на кінець 2018 року НБУ задекларовано 4 діючі державні банки та Банк Розрахунковий центр з

обслуговування договорів на фінансових ринках – новий інфраструктурний елемент фінансового ринку України, створення якого передбачено нормами Закону України «Про депозитарну систему України». Публічне акціонерне товариство «Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках» створене на базі Приватного акціонерного товариства «Всеукраїнський депозитарій цінних паперів».

Оскільки детальний аналіз показників банків з іноземним капіталом з визначенням їх місця в банківській системі було проведено у другому розділі роботи, то з метою уникнення дублювання проведемо аналіз –порівняння державних банків та банків з іноземним капіталом за 2018 рік в розрізі конкретних банків.

Розглянемо основні результати найбільших банків (дод.Н.табл.Н.1). На банки за участю держави припадає 13,5 млрд грн задекларованих прибутків системи. Банки з іноземним капіталом (16 установ) задекларували 14,8 млрд грн прибутків. Банки з державним російським капіталом (3 установи) задекларували 11,8 млрд грн збитків, не враховуючи збитків ВТБ банку, який здав банківську ліцензію наприкінці 2018 року. Сумарно банки з українським приватним капіталом задекларували 4,2 млрд грн прибутків, серед них є ті, хто показали збитки (8 установ). Результати 2018 року показали, що банківська система у 2018 році в цілому вийшла із системної кризи. Крім того, знятий ризик погіршення фінансового стану банківської системи внаслідок націоналізації Приватбанку. За посткризовий період банки із західним капіталом відрегулювали свої фінансові моделі і почуваються на ринку досить впевнено. Збитки у 2018 році несли банки з державним російським капіталом внаслідок геополітичних факторів. «Альфа-Банк Україна», який на українському ринку позиціонується як російський, за своєю фінансовою моделлю більше схожий на банки з західним капіталом, ніж на державні російські. Великі банки з приватним українським капіталом у 2018 році стабілізували свої фінансові потоки. Над малими українськими банками з приватним капіталом висить тягар необхідності нарощення статутного капіталу

до 300 млн грн до середини 2020 року, що в умовах поточного розвитку економіки зробити буде важко.

Станом на 01.01.2019 р. констатується від'ємний фінансовий результат банківської діяльності -550329 млн. грн. Найбільшу частку серед банків займає АТ «Приватбанк», який зафіксував від'ємний фінансовий результат на позначці -243210 млн. грн., а його питома вага в структурі фінансових потоків банківської системи склала 44,2%. Антирейтинг банків, які отримали найбільший збиток, зайняв АТ «Ощадбанк». Фінансовий результат даної банківської установи склав -72655 млн. грн., а відповідна частка в структурі вітчизняних банків 13,2%. Банк продемонстрував тенденцію до зростання за рік, яка склала наприкінці аналізованого періоду 17,9% (додаток Н табл.Н.1).

На другому місці – інша дочка російського держбанку – АТ «Промінвестбанк» – зі збитками в сумі -37504 млн грн. Їхні проблеми – це великі відрахування під «погані» кредити. Замикає трійку банк АТ «Сбербанк Росії», загальна вартісна сума фінансового результату цієї установи склала -36602 млн. грн. Також серед інших банківський установ відзначився банк АТ «Укрсоцбанк» зі збитками у -26136 млн грн, проте це насамперед було пов'язано з реорганізацією цієї фінансової установи та приєднанням до АТ «Альфа-Банку» (додаток Н табл.Н.1).

На банки за участю держави припадає 13,5 млрд грн задекларованих прибутків системи. Аналізуючи фактори збільшення дохідності банків у 2018 році можна сказати, що збільшення стало можливим за рахунок зменшення відрахувань у резерви при стабільному зростанні відсоткових та комісійних доходів. Ринок послуг банківської системи становив 204,5 млрд грн за доходами, і банки витратили 182,7 млрд грн (дод. Н табл. Н.2).

Питома вага банків за участю держави у доходах банківської системи складає 48%, а за витратами – 46,3%. При цьому банки за участю держави у 2018 році скоротили свої витрати на 22,4%. Банки з державним російським капіталом показали зменшення рівня доходів у порівнянні із 2017 роком (дод. Н табл. Н.3).

За даними Регулятора, основним джерелом відсоткових доходів продовжують бути доходи банків від кредитування юридичних осіб (46% загального обсягу відсоткових доходів), вкладень у цінні папери (27%) та кредитування фізичних осіб (26%). Водночас підвищення комісійних доходів обумовлене розвитком розрахунково-касових та інших супутніх кредитуванню платежів (до 25% у структурі всіх доходів) [42].

Найприбутковішою фінансовою установою з великим відривом від конкурентів став державний «ПриватБанк», який задекларував майже 12 млрд грн прибутку. Цей банк за підсумками 2017 р. задекларував близько 23 млрд грн збитків, а 2016 р. – майже 135 млрд грн. Отже, сукупний збиток «ПриватБанку» в розмірі 157 млрд грн склав майже половину загальносистемних втрат у 2014–2017 рр. [42].

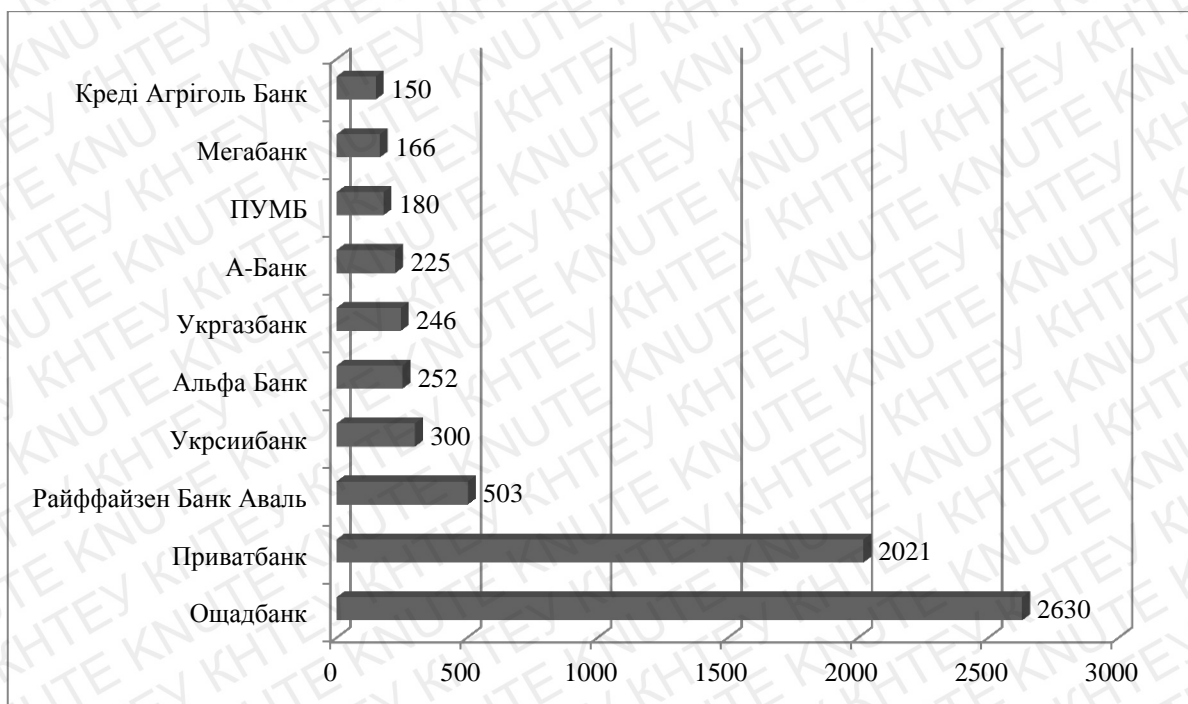

Рис. 3.1. Топ-10 банків за кількістю відділень станом на 01.01.2019, од
Джерело: побудовано автором на основі [42].

В розрізі інших держбанків торік не констатується особлива прибутковість. Однак «Укрексімбанк» та «Укргазбанк» замикають Топ-10 найприбутковіших банків. Найбільше скоротив прибуток Ощадбанк, у 4 рази – до 132 млн грн. Минулого року Ощадбанк закрит 460 відділень, ставши лідером

серед українських банків за цим показником. «ПриватБанк» також закрит близько 200 офісів. Загалом 2018 р. кількість банківських підрозділів скоротилась на 250 відділень – до 8,5 тис. Найбільшими мережевими банками залишаються вищезгадані АТ «Ощадбанк» та АТ«ПриватБанк» (рис. 3.1). Саме цим установам найкраще вдається заробляти на обслуговуванні. Так, ПриватБанк торік заробив на комісійних майже стільки ж, скільки й на відсотках. Крім держбанків 2018 р. прибутково працювали переважно фінансові установи із західним капіталом. Виключення становили АТ «ПУМБ» та АТ «Альфа-Банк Україна».

Щоправда, прибуток АТ«Альфа-Банку Україна» у майже 1,3 млрд грн, мабуть, було б коректним зменшити на збиток АТ«Укрсоцбанку» в розмірі близько 0,9 млрд грн. Ці банки наразі перебувають у стадії злиття з відповідними перетіканнями клієнтської бази. До речі, за підсумками 2018 р. у збиток працювали 13 банків. Сумарно вони задекларували збитків майже в 13 млрд грн. Левова їх частка – втрати банків з російським державним капіталом – АТ«Сбербанку» та АТ«Промінвестбанку» [42].

За прогнозами НБУ, поточного року сектор залишиться прибутковим унаслідок низьких відрахувань до резервів. Зазначається, що банки з російським капіталом останніми з-поміж інших груп закінчили резервування в звітному році й цього річ не повинні формувати резерви в суттєвому для сектора обсязі [42].

Разом з тим Регулятор наголошує, що зберігається значний ризик для прибутковості банківської системи через низьку операційну ефективність державних банків. Тому важливо, щоб поточного року в держбанках були сформовані наглядові ради та покращилося їхнє корпоративне управління.

У Нацбанку зазначили, що у 2018 р. збільшення прибутковості банківської системи обумовлене зменшенням відрахувань до резервів на тлі стабільного зростання процентного та комісійного доходів. Так, обсяг відрахувань у резерви скоротився більш ніж удвічі: з 49,2 млрд грн. у 2017 р. до 23,7 млрд грн у 2018 р. [42].

Згідно з оприлюдненими даними, представленими першим заступником голови НБУ, рекордний прибуток став можливим завдяки активізації банківського кредитування, насамперед роздрібного гривневого – більш ніж на 30% у річному обчисленні. Головним чинником збільшення портфеля є споживче кредитування (переважно cash-кредити), карткові позички та кредити у точках продажів (PoS-loans). Портфель кредитів фізичним особам за 2018 рік найсуттєвіше збільшився у ПриватБанку – на 8,1 млрд грн (+26%). Також найактивніше нарощували роздрібний портфель «Альфа-Банк Україна» (+3,7 млрд грн, або +43%), ПУМБ (+2,7 млрд грн, або +47%), «Універсал Банк» (+1,7 млрд грн, або +83%). Активно кредитували населення державний «Ощадбанк» (+1,6 млрд грн, або +41%), західний «ОТП Банк» (+1,2 млрд грн, або +25%) та державний «Укргазбанк» (+1 млрд грн, або +61%) [42] (рис.3.2).

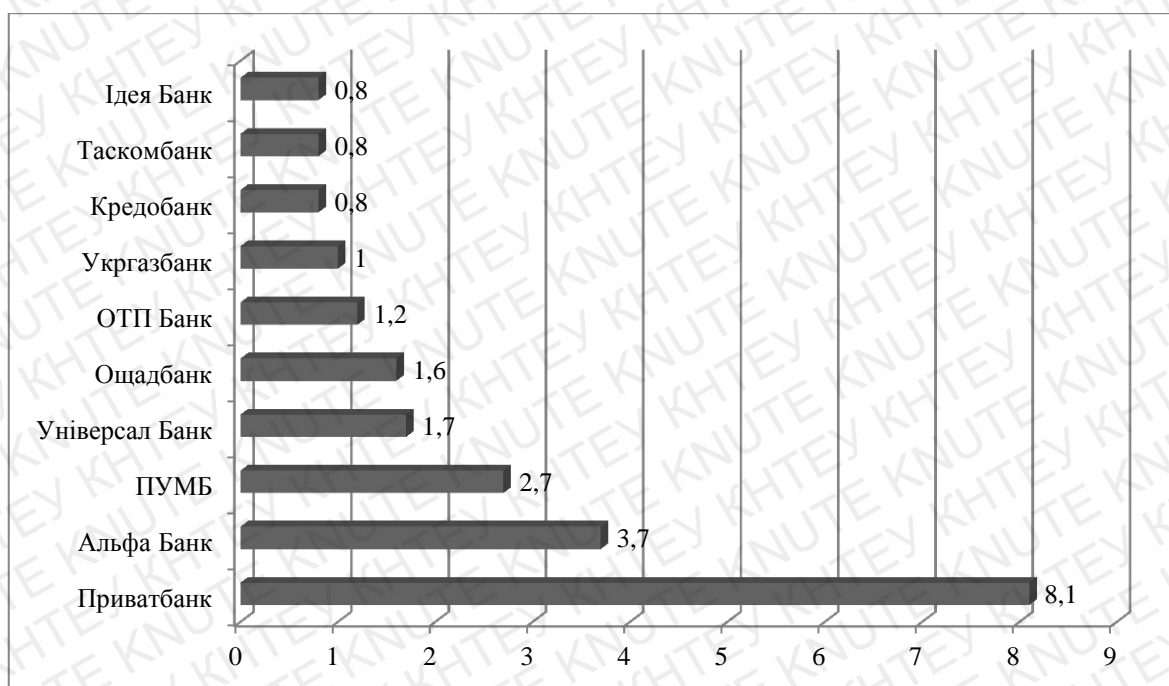

Рис. 3.2. Топ-10 банків за кредитного портфеля фізичних осіб у 2018 році, млрд грн

Джерело: побудовано автором на основі [42].

Таким чином, беззаперечним лідером ринку споживчого кредитування на початок поточного року був ПриватБанк, який контролював 27% відповідного портфеля. Найближчий переслідуювач, тандем «Альфа-Банку Україна» та

«Укрсоцбанку», має вдвічі меншу частку. Загалом, Топ-10 гравців контролюють 70% кредитного портфеля [42].

Фахівці Національного банку України наголошують на тому факті, що розвиток споживчого кредитування призвів до скорочення портфеля непрацюючих кредитів (NPL): за IV квартал частка таких кредитів зменшилась на 1,7 в. п. – до 52,8%. За останні два роки частка NPL у п'яти найбільших банках з іноземним капіталом зменшилась у 2,7 рази – до 13,9%. Утім, у банках з державним та російським капіталом прогресу щодо зменшення обсягу непрацюючих кредитів немає, а на них сукупно припадає 83% загального обсягу NPL. Покриття NPL резервами становить 95,5% – це прийнятний рівень відповідно до міжнародних стандартів.

За даними Регулятора, портфель кредитів бізнесу за 2018 рік збільшився порівняно з портфелем споживчого кредитування значно менше: на 6,3% – до 919 млрд грн. Відчутніше 2018 р. зростали гривневі кредити позичальникам, що не мали дефолтів, – на 25,8%. Якісні позичальники виявляють значну зацікавленість валютними кредитами. Активно нарощували кредитування юридичних осіб найбільший банк із західним капіталом «Райффайзен Банк Аваль» (+9 млрд грн, або +27%), державні «ПриватБанк» (+5,4 млрд грн, або +70%) та Укрексімбанк (+4,9 млрд грн, або +7%), а також інші «західні» фінансові установи – «Укрсиббанк» (+3,8 млрд грн, або +21%), «ПроКредит Банк» (+3,7 млрд грн, або +29%), «ОТП Банк» (+3,2 млрд грн, або +25%), «Креді Агріколь Банк» (+1,64 млрд грн, або +10%), «Сітібанк» (+1,62 млрд грн, або +29%), «ІНГ Банк» (+1,4 млрд грн, або +20%). Найактивніше торік кредитування юридичних осіб нарощував державний «Укргазбанк». Приріст портфеля за рік склав 10,5 млрд грн (+33%). Упродовж минулого року найсуттєвіше кредитний портфель юридичних осіб скоротився у фінансових установах із державним російським капіталом – «Сбербанку» (-14,3 млрд грн, або -42%) та «Промінвестбанку» (-3,32 млрд грн, або -27%). Це обумовлено списанням проблемних кредитів та відсутністю активності з видачі нових позичок. Як відомо, російські банки вже давно стоять на виході з українського

банківського ринку. Також варто зазначити скорочення портфеля кредитів юридичним особам в «Ощадбанку» (-8,5 млрд грн, або -12%), «крсоцбанку» (-3,27 млрд грн, або -41%) та ПУМБу (-863 млн грн, або -4%). Так, приміром, скорочення портфеля Ощадбанку пов'язане зі зменшенням питомої ваги великого корпоративного сегмента (на 8%) на тлі зростання двох стратегічних сегментів: роздрібногo бізнесу (з 5% до 8%) і МСБ (з 0% до 5%). Крім того, також вдалося істотно диверсифікувати портфель корпоративного бізнесу даного банку і значно скоротити частку держкомпаній в ньому – з 40% до 31%.(рис.3.3)

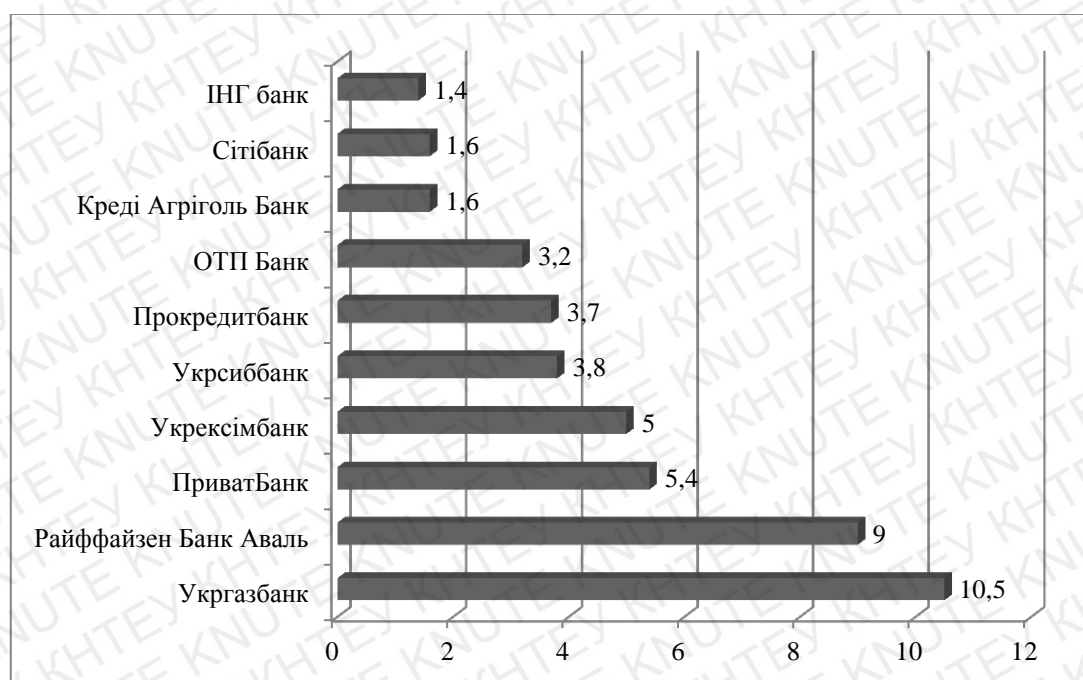

Рис. 3.3. Топ-10 банків за кредитного портфеля юридичних осіб у 2018 році, млрд грн

Джерело: побудовано автором на основі [42].

Обсяг коштів фізичних осіб у банках у 2018 р. збільшився на 6,2% (або +30 млрд грн) – до 508 млрд грн. Найбільше зросли депозитні портфелі фізичних осіб у великих банків, що активно розвивають роздріб. Зокрема, «ПриватБанку» (+9,3 млрд грн, або +6%), «Альфа-Банку Україна» (+8,4 млрд грн, або +36%), «Ощадбанку» (+8,25 млрд грн, або +10%), Укргазбанку (+4,3 млрд грн, або +26%), «Укрсиббанку» (+2,55 млрд грн, або +20%). Одним з

ключових чинників, що сприяли збільшенню портфеля «Альфа-Банку Україна», напевно, стало переведення клієнтами депозитів з «Укрсоцбанку», обсяг вкладів фізичних осіб в якому 2018 р. скоротився у 10 разів, або на 9,9 млрд грн (найбільший показник відтоку на ринку). Торік суттєво скоротились депозитні портфелі населення у Сбербанку (-2,37 млрд грн, або -30%), Промінвестбанку (-984 млн грн, або -24%), «А-Банку» (-310 млн грн, або -9%) [42].

Найбільшим гравцем роздрібно-депозитного ринку залишається ПриватБанк, який контролює майже 35% відповідного портфеля – 177,4 млрд грн. На другому місці після «Приватбанку» йде «Ощадбанк», який має майже удвічі менше внесків – близько 95 млрд грн. На третьому місці – «Альфа-Банк Україна» (32 млрд грн), далі – «Укрексімбанк» (26 млрд грн). Замикає Топ-5 «Райффайзен Банк Аваль» з портфелем у 23,4 млрд грн. [42].

На відміну від депозитів населення, обсяг коштів на банківських рахунках юридичних осіб (бізнесу), за даними НБУ, торік майже не збільшився, приріст склав усього 0,5% – до 406 млрд грн. Разом з тим масштаби міграції коштів між банками значніші. Найбільше депозитний портфель юридичних осіб минулого року збільшився у державному «ПриватБанку» (+6,9 млрд грн, або +17%), «Сітібанку» (+5,3 млрд грн, або +32%), «Райффайзен Банку Аваль» (+4,1 млрд грн, або +14%), «Укрсиббанку» (+2,75 млрд грн, або +12%), «Альфа-Банку Україна» (+2,5 млрд грн, або +14%). Разом з тим за підсумками 2018 р. обсяг вкладів юридичних осіб найсуттєвіше зменшився у державних «Укрексімбанку» (-9,7 млрд грн, або -17%), «Ощадбанку» (-4,9 млрд грн, або -11%), «Укрсоцбанку» (-7,3 млрд грн, або -87%), «Промінвестбанку» (-1,6 млрд грн, або -36%), а також у «ПроКредит Банку» (-921 млн грн, або -12%) [42].

На відміну від ринку роздрібних депозитів, сегмент ресурсів бізнесу не такий концентрований на окремих гравцях, проте домінують на ньому державні банки. Так, на лідера ринку – «ПриватБанк» – станом на 01.01.2019 припадало менше 12% (47,4 млрд грн). Не набагато менше в «Укрексімбанку» – 47,2 млрд грн. Майже 44 млрд грн мав «Укргазбанк» та 41,5 млрд грн – «Ощадбанк». Отже, загалом держбанки контролювали 180 млрд грн коштів бізнесу, тобто

44% загального обсягу. Найближчий банк до держбанків «Райффайзен Банк Аваль» тримав 34,4 млрд грн коштів юридичних осіб [42].

Якщо розглянути рейтинг чистих активів, то станом на 1 січня 2019 року лідирують державні банки «ПриватБанк» (282037 млн грн), «Ощадбанк» (218248 млн грн), «Укресімбанк» (161731 млн грн) та «Укргазбанк» (82363 млн грн). П'ятірку лідерів замикає «РайффайзенБанк Аваль» (79147 млн грн) (додаток Н.4).

Одним із ключових економічних показників банківської діяльності є «спред». Він характеризує різницю між вартістю розміщених активів, які приносять дохід банку, і вартістю залучених зобов'язань, по яким банк несе витрати (рис.3.4).

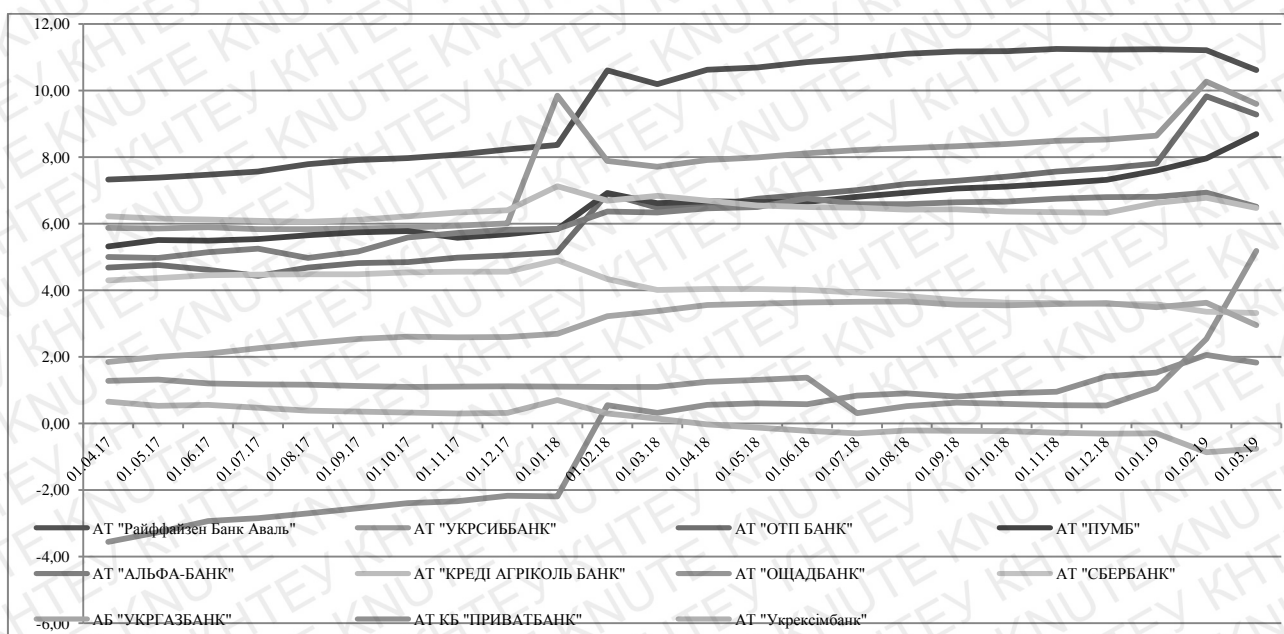

Рис. 3.4. Розрахунок «спреду» державних банків, банків з іноземним капіталом та деяких приватних у 2017–2019 рр.

Джерело: складено автором на основі [47].

З рис. 3.4 бачимо, що провідні банки мають значний рівень (більше 6%) цього показника (Райффайзен банк Аваль, Укрсіббанк, ОТП, ПУМБ, Альфа-Банк Україна, Креді Агріколь). Суттєво покращив показники Ощадбанк, що пов'язано із збільшенням урядових виплат широким верствам населення через цей банк. На рівні 4–3% підтримують цей показник Сбербанк Росії та Укргазбанк. З від'ємного показника до 2% підтягнувся Приватбанк. А от в

Укрексімбанк цей показник від'ємний, що потребує суттєвого покращення бізнес процедур і моделі функціонування.

Таким чином, провівши порівняння банків з іноземним капіталом та державних банків, можна дійти висновку, що банки за участю держави є доміантними у основних сегментах банківського бізнесу. Втім, за деякими показниками банки з іноземним капіталом все-таки наближаються до лідерів фінансового ринку. Щоб збільшити показники банками з іноземним капіталом, необхідно зробити певні кроки щодо стимулювання залучення іноземного капіталу в банківську систему України, про що буде йтися у наступному підрозділі роботи.

3.2. Стимулювання залучення іноземного капіталу в банківську систему України

Присутність банків з іноземним капіталом у банківській системі України має відповідати інтересам розвитку національної фінансової системи, сприяти залученню іноземних інвестицій та розширювати ресурсну базу. Для України на сьогодні пріоритетності набуває здійснення активніших дій, пов'язаних із регулюванням концентрації банківського капіталу, оптимізацією інституційного середовища вітчизняної банківської системи, підвищенням якості ведення банківського бізнесу, зниження ризиків банківської діяльності, що дозволить українським банкам витримати конкурентну боротьбу із іноземними банківськими установами поряд із збереженням фінансової безпеки та суспільних інтересів країни.

Низка чинників, які свідчать про корисність розширення допуску іноземного капіталу до вітчизняної банківської системи, значно переважає: розширення спектру банківських послуг та підвищення їх якості; зниження рівня відсоткових ставок за кредитами; зменшення впливу внутрішніх шоків на стабільність функціонування банківської системи; підвищення міжнародного

фінансового рейтингу України та збільшення обсягів іноземних інвестицій в її економіку; оптимізація інституційної структури вітчизняної банківської системи та наближення її до стандартів країн із розвинутою ринковою економікою; збільшення припливу іноземного банківського капіталу в Україну з огляду на підвищений попит на ресурси з боку реального сектора вітчизняної економіки та неможливість задовольнити ці потреби за рахунок внутрішніх джерел; активізація участі в об'єктивних світових глобалізаційних процесах із можливістю врахування та недопущення негативних їх наслідків для вітчизняного банківського сектору. Якщо приплив зарубіжного банківського капіталу належним чином регулюється та контролюється, структура банківської системи оптимізується, банки отримують більше стимулів для виходу на міжнародні ринки, стає ефективнішим трансмісійний механізм грошово-кредитної політики, а відсоткова ставка знижується.

Проаналізувавши вплив іноземного капіталу на вітчизняну банківську сферу, ми зробили висновок, що присутність іноземного капіталу є невід'ємною частиною розвитку банківської системи, оскільки іноземні інвестори вкладають свої інвестиції не лише у вигляді власного капіталу, а й сприяють використанню іноземного досвіду ведення банківських справ, забезпечують прозорість ведення банківських справ та налагодження відносин із зарубіжними державами.

З метою мінімізації негативних наслідків приходу іноземних банків в Україну з боку держави потрібно постійно посилювати та вдосконалювати регулювання та нагляд за їхньою діяльністю, нагляд за оподаткуванням та ліквідацією філій іноземних банків. Для підвищення стимулювання вітчизняної банківської системи в соціально-економічному розвитку країни потрібно використовувати системний підхід до регулювання доступу іноземного капіталу в банківській сектор України.

Головним напрямом такого підходу має виступати базування на заходах з підтримки конкурентоспроможності банків з національним капіталом, використання різноманітних технологічних переваг банків з іноземним

капіталом, оптимізація структури вітчизняної банківської системи та наближення до стандартів країн з розвинутою економікою.

Також залучення іноземного капіталу сприятиме зменшенню корупції, легалізації заробітної плати та відповідному збільшенню соціальних відрахувань, підвищенню стандартів гарантування вкладів.

Для оптимізації та забезпечення фінансової безпеки банківської системи України у процесі залучення іноземного капіталу необхідно [14, с. 670]:

1. Досягти європейського рівня монетизації економіки та зменшення частки позабанківського обігу грошей.
2. Робити ефективні схеми концентрації банківського капіталу.
3. Запровадити системи управління грошовими потоками в державі, концентрацію їх у провідних банках на пріоритетних напрямках розвитку держави.
4. Вимагати від материнських структур дочірніх іноземних банків, що діють в Україні, додержання високих стандартів ризик-менеджменту, внутрішнього контролю, корпоративного управління тощо.
5. Розробити механізм захисту інтересів вкладників у банках з іноземним капіталом.
6. Розширити можливості щодо ефективного розміщення капіталу та масштабів проектного фінансування і прямих іноземних інвестицій.
7. Встановити та розширити відносин між національними та іноземними банками, що сприятиме здійсненню швидкого та якісного валютного обслуговування власних і клієнтських інтересів.
8. Забезпечити належний рівень прозорості джерел зовнішнього інвестування коштів у банківську систему.
9. Розробити та впровадити методики ефективного продажу банків з національним капіталом зарубіжним власникам.
10. Запровадити нормативно-організаційну селекцію та моніторинг доступу іноземного банківського капіталу на основі національних пріоритетів

розвитку. Надавати дозвіл на створення дочірніх банків та філій в Україні іноземним банкам, міжнародний кредитний рейтинг яких є не нижчим «АА» за шкалою Standard & Poor's або аналогічним показником Moody's, що забезпечить захист вітчизняної банківської системи від несумлінної конкуренції, пов'язаної з появою в країні банків з іноземним капіталом з сумнівною репутацією та недобросовісною поведінкою.

11. Створити Банк розвитку транскордонного співробітництва, що сприятиме інтеграції України в ЄС, поживає міжнародну торгівлю безпосередньо у прикордонному просторі, сприятиме розвитку виробництва та інфраструктури на прикордонних територіях, зменшить корупційну складову при освоєнні спеціальних траншів, які надходять від європейських фінансових установ.

12. Спростити процедуру придбання українських банків, які визнані неплатоспроможними або знаходяться в стані ліквідації, для іноземних банків та публічних іноземних компаній.

13. Зміцнювати та розвивати сегмент банків з державним капіталом, які спеціалізуються на забезпеченні стратегічних соціальних, структурних та зовнішньоекономічних завдань економічного зростання.

14. Розробити систему заходів щодо стимулювання не просто припливу коштів у вітчизняну банківську систему, а й привнесення іноземним капіталом новітніх технологій ведення банківського бізнесу, нових послуг і продуктів, програмного забезпечення.

15. Максимально інтегрувати іноземні банки в українську економіку, орієнтуючи її на досягнення пріоритетів національної соціально-економічної політики.

16. Ввести заборони доступу на вітчизняний ринок банків з офшорних зон.

17. Заборонити відкриття філій банків з офшорних зон і надавати дозвіл на здійснення діяльності лише банкам з високим рейтингом надійності.

18. Забезпечити виконання філіями всіх економічних нормативів, встановлених НБУ.

19. Забезпечити щорічне здійснення аудиторської перевірки.

20. Забезпечити законодавче врегулювання використання прибутків філіями іноземних банків та процесу їх ліквідації [18, с.13].

21. Розробити державну політику розвитку і підтримки національних банків.

22. Розробити власні стратегії кожним банком щодо реформування та змін у менеджменті.

23. Створити умови для національних інвестицій до капіталу банків через сприяння легалізації некримінальних капіталів і виходу акцій банків на фондові ринки.

24. Приділити увагу уряду роботі з підвищення суверенного рейтингу України.

25. Розробити стратегії певних обмежень діяльності банків з іноземним капіталом на найближчі п'ять років для уникнення відтоку капіталу за кордон під час кризових явищ, що присутні нині.

26. Удосконалити правову та організаційну бази для підвищення дієздатності механізмів забезпечення сприятливого інвестиційного клімату.

27. Забезпечити гарантію захисту прав і свобод інвестора. [14, с.670]

До числа ключових заходів щодо нівелювання загроз економічної безпеки з боку банків з участю іноземного капіталу та посилення їх ролі можна віднести:

- встановлення квоти присутності іноземного капіталу в банківському секторі;
- підтримка вітчизняної банківської системи в кризові моменти (як наприклад, націоналізація Приватбанку у 2016 р.);
- контроль над операціями, проведеними дочірніми іноземними банками;

- в умовах сильного виведення капіталу у зовнішні ринки введення квот на операції з валютою і на зовнішньому ринку;
- проведення державних інвестиційних програм через вітчизняні банки.

Основні напрямки оптимізації допуску іноземного банківського капіталу мають знайти системне вирішення під час розробки та реалізації національної стратегії розвитку банківської системи, що відповідно призведе до посилення ролі іноземного капіталу в банківській системі України. Ці заходи можна сформулювати у вигляді певних рекомендацій.

По-перше, збільшення частки іноземного банківського капіталу у банківській системі має відбуватися поступово – відповідно до створення сприятливих внутрішніх умов розвитку банківського сектора та підвищення конкурентоспроможності національного банківського капіталу. Допуск філій зарубіжних банків мусить здійснюватися не раніше, ніж через п'ять років після вступу до СОТ, з можливістю подальшого уточнення та диференціації цієї норми для окремих видів діяльності.

По-друге, не забувати про зміцнення та подальший розвиток сегмента банків з державним капіталом, які спеціалізуються на забезпеченні стратегічних соціальних, структурних та зовнішньоекономічних завдань економічного зростання (Ощадбанк, Приват).

По-третє, слід запровадити нормативно-організаційну селекцію та моніторинг доступу іноземного банківського капіталу на основі національних пріоритетів розвитку; запровадити заборону на доступ банків з офшорних зон.

По-четверте, чітко внормувати продаж банків з національним капіталом зарубіжним власникам.

Реалізація таких заходів, дасть змогу нейтралізувати або принаймні мінімізувати негативні наслідки збільшення частки іноземного капіталу в банківській системі України, а також сповна скористатися перевагами такої присутності для подальшої розбудови національної економіки, зміцнення грошово-кредитного ринку та загалом фінансової системи.

Реалізація вищезазначених заходів дасть змогу раціонально залучати іноземний капітал до банківського сектора України, а також сповна скористатися перевагами такої присутності для подальшої розбудови національної економіки, зміцнення грошово-кредитного ринку та фінансової системи у цілому.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У роботі наведено узагальнення і поглиблено теоретичні засади, методичні підходи та прикладні аспекти діяльності банків з іноземним капіталом в країні. Отримані науково-теоретичні та практичні результати дозволяють зробити такі висновки:

1. Визначено сутність та місце іноземного капіталу в банківській системі країни. Встановлено, що відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» банк з іноземним капіталом – це банк, в якому частка капіталу, що належить хоча б одному інвестору, становить не менше 10%. Деталізовано етапи проникнення іноземного капіталу в банківську систему. Виокремлено три рівні регулювання іноземних банків в Україні, а саме: міжнародне регулювання, національне регулювання, корпоративне регулювання. Розглянуто переваги і недоліки розширення присутності іноземного банківського капіталу в Україні. Серед позитивних аспектів присутності іноземних банків виділено: розширення можливостей щодо ефективного розміщення іноземного капіталу та масштабів проектного фінансування і прямих іноземних інвестицій; підвищення міжнародного рейтингу країни; розширення доступу до міжнародних валютних ринків; посилення конкуренції та підвищення ефективності функціонування банківських установ головних учасників системи валютних відносин; розвиток ринкової інфраструктури: розширення суб'єктного та кількісного складу учасників валютного ринку. Серед негативних чинників впливу іноземного капіталу на банківську сферу визначено такі: прояви монополізації ринку новими великими учасниками; кредитування банками з іноземним капіталом більш вигідних для банку клієнтів; витіснення з ринку банків з капіталом українського походження; іноземні банки можуть проводити спекулятивну діяльність тощо. У роботі розглянуто історію входження банків із іноземним капіталом на ринок України, а також представлено класифікацію ризиків присутності іноземного капіталу у банківській системі України.

2. Здійснено аналіз динаміки та структури присутності іноземного капіталу в банківській системі України. Проаналізовано власників банків з іноземним капіталом і країни їх походження; оцінено іноземну участь у банківських активах. Виявлено опосередкований та прямий вплив урядів інших країн і міжнародних організацій на українську банківську систему; досліджено збільшення впливу регулятора на ринок фінансових послуг за рахунок частки державних банків. Доведено необхідність розроблення й упровадження ефективного механізму регулювання процесів залучення іноземного капіталу у банківську систему України. Кількість банків з іноземним капіталом протягом 2014–2019 рр. скорочувалася та склала наприкінці досліджуваного періоду 37 банківських установ. Так, за аналізований період скорочення склало (-24,49%). Проте можемо констатувати, що банківські установи зі 100% іноземним капіталом в загальній структурі банків із іноземним капіталом наростили свою присутність до 23 установ, або +21,05%. Вартість чистих активів банків із іноземним капіталом станом на кінець 2018 року склала 414 млрд грн.

3. Проведено оцінку впливу іноземного капіталу на банківську систему України. Визначено негативні та позитивні фактори впливу іноземного капіталу на вітчизняну банківську систему. Для оцінювання впливу іноземного капіталу на банківську систему України ми використали метод економіко-математичного моделювання. Статистичні дані для дослідження впливу банків з іноземним капіталом на банківську систему України та країну в цілому було обрано в розрізі таких показників: кількість банків із участю іноземного капіталу, кількість банків із 100% часткою участі іноземного капіталу, частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків, курс валют, ВВП, індекс споживчих цін, облікова ставка, норма прибутку на активи, норма прибутку на капітал. За результатами аналізу встановлено, що банки з іноземним капіталом мають значний вплив на банківську систему України та в цілому на національну економіку. Присутність іноземного банківського капіталу у вітчизняній банківській системі стала невід'ємним елементом її розвитку,

оскільки іноземні інвестори вкладають у національну економіку не лише власні капітали, але й сприяють використанню зарубіжного досвіду ведення банківського бізнесу, забезпеченню прозорості банківської діяльності, налагодженню відносин із зарубіжними державами, інтеграції вітчизняної банківської системи.

4. Проведено порівняльну характеристику результативності діяльності банків з іноземним капіталом та вітчизняних банків. Банки за участю держави є доміантними у основних сегментах банківського бізнесу. Станом на 1 липня 2019 року в Україні було 76 банків, 22 з яких належать іноземним банківським групам. Три з них - АТ «Сбербанк», АТ «Промінвестбанк» і АТ «ВТБ Банк» – знаходяться під державним контролем Росії. Відносно них діють санкції, і вони шукають шляхи відходу з українського ринку. АТ «Укрсоцбанк» перебуває у процесі злиття з АТ «Альфа-Банк», а АТ «БТА Банк» має певну специфіку розвитку, що, в певній мірі, відокремлює його від інших фінансових інститутів. Таким чином, на сьогодні реально можна говорити про 17 банків з 100% іноземним капіталом. На банки за участю держави припадає 13,5 млрд грн задекларованих прибутків системи. Банки з іноземним капіталом (16 установ) задекларували 14,8 млрд грн прибутків. Сумарно банки з українським приватним капіталом задекларували 4,2 млрд грн прибутків, серед них є ті, хто показали збитки (8 установ). На банки за участю держави приходиться 13,5 млрд грн задекларованих прибутків системи. Питома вага банків за участю держави у доходах банківської системи складає 48%, а за витратами – 46,3%. При цьому банки за участю держави у 2018 році скоротили свої витрати на 22,4%. Найприбутковішою фінансовою установою з великим відривом від конкурентів став державний ПриватБанк, який задекларував майже 12 млрд грн прибутку. Портфель кредитів фізичним особам за 2018 рік найсуттєвіше збільшився у ПриватБанку – на 8,1 млрд грн (+26%). Також найактивніше нарощували роздрібний портфель АТ «Альфа-Банк Україна» (+3,7 млрд грн, або +43%), ПУМБ (+2,7 млрд грн, або +47%), «Універсал Банк» (+1,7 млрд грн, або +83%). Активно кредитували населення державний «Ощадбанк» (+1,6 млрд

грн, або +41%), західний «ОТП Банк» (+1,2 млрд грн, або +25%) та державний «Укргазбанк» (+1 млрд грн, або +61%). Активно нарощували кредитування юридичних осіб найбільший банк з західним капіталом «Райффайзен Банк Аваль» (+9 млрд грн, або +27%), державні «ПриватБанк» (+5,4 млрд грн, або +70%) та «Укрексімбанк» (+4,9 млрд грн, або +7%), а також інші «західні» фінансові установи – «Укрсиббанк» (+3,8 млрд грн, або +21%), «ПроКредит Банк» (+3,7 млрд грн, або +29%), «ОТП Банк» (+3,2 млрд грн, або +25%), «Креді Агріколь Банк» (+1,64 млрд грн, або +10%), Сітібанк (+1,62 млрд грн, або +29%), «ІНГ Банк» (+1,4 млрд грн, або +20%). Найактивніше торік кредитування юридичних осіб нарощував державний «Укргазбанк». Приріст портфеля за рік склав 10,5 млрд грн (+33%). З точки зору рентабельності власного капіталу (ROE), в лідерах знову «Райффайзен Банк Аваль», а також «Сітібанк» і «Ідея Банк». Найбільш ефективними для своїх акціонерів в 2018 році були «Сітібанк» (+704%), «Креді Агріколь Банк» (+119,6%) і «Ідея Банк» (+112,56%). Аутсайдери ренкінгу за цим показником в 2018 році – «Банк Форвард» і «Правекс-Банк». Але при цьому «Правекс» показував хронічну збитковість на вкладений капітал усіх років. В цілому для більшості українських банків з іноземним капіталом, за винятком, власне, АТ «Банк Форвард» і АТ «Правекс-Банк», властива "дуже сильна операційна модель".

5. Визначено, що участь іноземного капіталу відіграє важливу роль у розвитку банківської системи та економіки будь-якої країни, оскільки іноземний капітал у більшості країн світу є суттєвим джерелом фінансування економіки. Запропоновано систему заходів щодо оптимізації залучення іноземного капіталу, серед яких особливо було наголошено на таких напрямках, як: досягненні європейського рівня монетизації економіки та зменшення частки позабанківського обігу грошей; реалізації ефективних схем концентрації банківського капіталу; запровадженні системи управління грошовими потоками в державі, концентрації їх у провідних банках на пріоритетних напрямках розвитку держави; вимогах від материнських структур дочірніх іноземних банків, що діють в Україні, додержання високих стандартів ризик-

менеджменту, внутрішнього контролю, корпоративного управління; розробленні механізм захисту інтересів вкладників у банках з іноземним капіталом; розширенні можливостей щодо ефективного розміщення капіталу та масштабів проектного фінансування і прямих іноземних інвестицій; встановленні та розширенні відносин між національними та іноземними банками, що сприятиме здійсненню швидкого та якісного валютного обслуговування власних і клієнтських інтересів; забезпеченні належного рівня прозорості джерел зовнішнього інвестування коштів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баранова Ю. М. Детермінанти руху іноземного капіталу в банківському секторі України: сучасний стан [Електронний ресурс] / Ю. М. Баранова. – Режим доступу : http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ес_n/article/download/2314/2034
2. Белінська Я. Щодо впливу зростання присутності іноземного капіталу на банківську систему України : аналітична записка Національного інституту стратегічних досліджень України [Електронний ресурс] / Я. Белінська, Я. Жаліло. – Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/monitor/Juli2009/01.htm>
3. Бортніков Г. П. Присутність іноземних банків із країн – членів ЄС в Україні / Г. П. Бортніков, О. О. Любіч // Фінанси України. – 2015. – № 10. – С. 77–89.
4. Василичен Ю. Відтік іноземного капіталу з банківської системи України: сучасні наслідки / Ю. Василичен, Р. Рябий // Ринок цінних паперів України. – Київ, 2016. – № 3–4. – С. 51–54.
5. Величко І. А. Участь іноземного капіталу в банківській системі України / І. А. Величко // Банківська справа. – 2016. – № 7. – С. 10–14.
6. Вихід іноземного капіталу з банківської системи України призведе до її занепаду – О. Соскін [Електронний ресурс] // Українські національні новини : веб-сайт. – Режим доступу : <https://www.unn.com.ua/uk/news/566836-vihid-inozemnogo-kapitalu-z-bankivskoyi-sistemi-ukrayini-prizvede-do-yiyi-zanepadu--o.soskin>
7. Відхід з України іноземних банків знижує стійкість банківської системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.razumkov.org.ua/iikr/experi.php?newsjd~3902>.
8. Владичин У. В. Державне регулювання іноземного банківництва в Україні : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.03. «Економіка та управління національним господарством» / У. В. Владичин. – Львів, 2017. – 41 с.

9. Владичин У. В. Правове регулювання іноземного банківництва в Україні / У. В. Владичин // Проблеми забезпечення стабільного розвитку національних банківських систем: теорія, практика та світовий досвід : Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції. Львів, 13–14 січня 2012 р. – Львів, 2012. – С. 35–36.

10. Вовчак О. Д. Оцінка сучасного стану розвитку банків іноземних банківських груп в Україні / О. Д. Вовчак, Г. В. Миськів // ScienceRise. – 2016. – № 8(1). – С. 37–43.

11. Гарбар Ж. В. Особливості залучення іноземного капіталу в банківську систему України / Ж. В. Гарбар // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – 2013. – Вип. 1. – С. 135–144.

12. Геєць В. Іноземний капітал у банківській системі України [Електронний ресурс] / В. Геєць. – Режим доступу : https://dt.ua/ECONOMICS/inozemniy_kapital_u_bankivskiy_sistemi_ukrayini.html.

13. Гірняк В. В. Іноземний капітал банків України: ризики та можливості / В. В. Гірняк // Інноваційна економіка. – 2014. – № 5. – С. 261–264.

14. Гірченко Т. Д. Аналіз сучасного стану та перспективи розвитку банків іноземних банківських груп в Україні / Т. Д. Гірченко, О. О. Стороженко, О. П. Шейко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 16. – С. 670–675.

15. Гірченко Т. Д. Дослідження впливу іноземного капіталу на конкурентоспроможність вітчизняних банків / Т. Д. Гірченко, О. О. Стороженко // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики : збірник наукових праць Харківського інституту банківської справи УБС НБУ. – Харків. – 2014. – Вип. 1. – С. 44–52.

16. Деревацька М. М. Іноземний капітал в банківській системі України: сучасна проблематика та механізми регулювання / М. М. Р. Деревацька, Н. Г. Пайтра // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.12. – С. 245–251.

17. Дзюблюк О. Актуальні проблеми розвитку банківської системи України / О. Дзюблюк // Банківська справа. – 2016. – № 1. – С. 3–32.

18. Дмитренко М. Г. Вплив іноземного капіталу на розвиток банківського сектору України / М. Г. Дмитренко, Ю. В. Жежерун // Фінансовий простір. – 2015. – № 2. – С. 13–20.

19. Довгань Ж. М. Позитивні та негативні наслідки впливу іноземного капіталу на стійкість банківської системи України [Електронний ресурс] / Ж. М. Довгань. – Режим доступу : http://fkd.khibs.edu.ua/pdf/2011_1/25.pdf

20. Довідка АУБ щодо питання відкриття в Україні філій іноземних банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://aub.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=17&menu=104&Itemid=96.

21. Довідник банківських установ України, які мають банківську ліцензію [Електронний ресурс] // Національний банк України : офіційний сайт. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/control/uk/bankdict/search?mode=1&size=6205&sort=name&cPage=startIndx=1>

22. Дробязко А. О. Вплив банків за участю іноземного капіталу на забезпечення інтеграції економіки України в міжнародний фінансовий простір / А. О. Дробязко, О. О. Любіч // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць. – Одеса : Одеський національний економічний університет. – 2018. – № 2 (66). – С. 196–209.

23. Дробязко А. О. Стан та перспективи розвитку банків із іноземним капіталом в Україні / А. О. Дробязко, О. О. Любіч // Фінанси України. – 2018. – № 6. – С. 91–106.

24. Жадан Ю. Наслідки входження іноземного капіталу в банківську систему України в період загальної політичної та економічної нестабільності / Ю. Жадан // Збірник наукових статей членів Студентського наукового гуртка кафедри банківської справи Тернопільського національного економічного університету «ГРОШОВА ПАРАДИГМА» за підсумками 2017 року. – Тернопіль, 2017. – С. 19–27.

25. Заєць М. А. Іноземний капітал банківської системи України в умовах кризових явищ / М. А. Заєць, В. С. Задорожнюк // Вісник економічної науки України. – 2014. – № 3. – С. 27–32.

26. Коваленко В. В. Вплив іноземного капіталу на фінансову стабільність банківської системи / В. В. Коваленко // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2015. – Вип. 11(1). – С. 103–111.

27. Козьменко О. В. Економіко-математичні методи та моделі (економетрика) : навчальний посібник / О. В. Козменко, О. В. Кузьменко. – Суми : Університетська книга, 2014. – 406 с.

28. Костогриз В. Г. Іноземний капітал в банківській системі України: сучасна проблематика / В. Г. Костогриз, Ю. В. Беззубенко // Фінансовий простір. – 2012. – № 2 (6). – С. 85–92.

29. Костюк О. Іноземний капітал у банківському секторі України в контексті трансформації моделі бізнесу європейських банків / О. Костюк, О. Костюк // Вісник Національного банку України. – 2014. – № 6. – С. 28–35.

30. Корнилюк Р. Іноземні банки в Україні: виживають сильніші [Електронний ресурс] / Р. Корнилюк // Реальна економіка : веб-сайт. – 2013. – Режим доступу : <http://real-economy.com.ua/publication/22/33205.html>.

31. Корнилюк Р. В. Іноземні банки в Україні: вплив та регулювання : монографія / Р. В. Корнилюк, І. Б. Івасів, О. М. Диба. – К. : КНЕУ, 2012. – 234 с.

32. Кузнецова Л. В. Вплив глобалізації на розвиток банківської системи України / Л. В. Кузнецова. – Одеса : Атлант, 2011. – 517 с.

33. Кузьмук І. Я. Особливості функціонування іноземного капіталу на банківському ринку України / І. Я. Кузьмук // Науковий вісник Чернівецького університету. – Економіка. – 2013. – Вип. 65. – С.135–139.

34. Лапко О. О. Іноземні банки на ринку банківських послуг України та проблеми їх державного регулювання / О. О. Лапко, А. М. Демченко // Бізнес Інформ. – 2016. – № 12. – С. 200–205.

35. Модернізація фінансової системи України в процесі євроінтеграції : у 2 т. / за ред. О. В. Шлапака, Т. І. Єфименко. – К. : ДННУ «Академія фінансового управління», 2014. – Т. 2. – 784 с.

36. Мордань Є. Ю. Іноземний капітал в банківському секторі України / Є. Ю. Мордань, М. І. Божко, А. В. Зимогляд // Економіка і суспільство. – 2017. – Вип. 12. – С. 566–571.

37. Мочерний С. В. Економічна енциклопедія : у трьох томах / редколегія : С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К. : Видавничий центр «Академія», 2000. – Т. 1. – 864 с.

38. Навольська І. Р. Вплив іноземного капіталу на банківську систему України / І. Р. Навольська, Н. В. Мороз // Фінансовий ринок: інституції та інструменти : матеріали XVII Міжнародної наукової конференції, 3–6 червня 2018 року, Львів. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. – С. 75–76.

39. Надійні банки України 2019: рейтинг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://finsee.com/%D0%B4%D0%B5%D0%BF%D0%BE%D0%B7%D0%B8%D1%82%D0%B8/%D0%BD%D0%B0%D0%B4%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%96%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D0%B8/>

40. Нетудихата К. Л. Вплив іноземного капіталу на функціонування банківської системи України / К. Л. Нетудихата // Збірник наукових праць. Економічні науки – 2013. – Том 109. – Випуск 96. – С. 21–25.

41. Огляд банківського сектору (лютий 2019) [Електронний ресурс] // Національний банк України : офіційний сайт. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=37591358

42. Огляд банківської системи: Швидше, вище, сильніше [Електронний ресурс] // Бізнес: колективне ділове медіа : веб-сайт. – Режим доступу : <https://business.ua/finansy/item/4860-ohliad-bankivskoi-systemy-shvydshe-vyshche-sylnishe>

43. Онищенко В. Регулювання іноземного капіталу в банківській системі: зарубіжний досвід та імплементація його в Україні / В. Онищенко, С. Манжос // Вісник Національного банку України. – 2013. – № 11. – С. 16–21.

44. Осадчий Є. С. Банки з іноземним капіталом на ринку України: проблеми та перспективи розвитку / Є. С. Осадчий // Стратегія економічного розвитку України. – 2013. – № 33. – С. 94–102.

45. Островская О. М. Банковское дело: Толковый словарь / О. М. Островская. – 2-е изд. – М. : Гелиос АРВ, 2001. – 400 с.

46. Офіційний сайт Державної служби статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

47. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/control/uk/index>

48. Пасічник І. В. Проблеми та перспективи входження іноземного капіталу в банківський сектор України / І. В. Пасічник, З. М. Карасьова, Ю. І. Гулевата // Молодий вчений. – №1(16). – 2015. – С. 34–37.

49. Пилипенко Л. М. Іноземний капітал у банківській системі України як чинник впливу на фінансову безпеку держави : автореф. ... канд.. економ. наук : 21.04.01: / Л. М. Пилипенко ; Національний інститут стратегічних досліджень. – Київ, 2016. – 21 с.

50. Подчесова В. Іноземний капітал на банківському ринку України / В. Подчесова, Ю. Сидоренко // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2012. – Вип. 2 (7). – С. 257–263.

51. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/page>.

52. Рейтинг материнських іноземних банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://forbes.net.ua/ua/business/1392899-rejting-materinskih-inozemnih-bankiv-2015>.

53. Рейтинг самых надежных банков Украины 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://forinsurer.com/rating-banks>

54. Розвиток механізму функціонування банківської системи України під впливом іноземного капіталу / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України»; ред. : А. О. Єпіфанов ; викон. Т. Г. Савченко, С. В. Леонов та ін. – Суми, 2010. –142 с.

55. Сніжко О. В. Економічні наслідки входження іноземних банків для розвитку фінансових систем трансформаційних економік / О. В. Сніжко // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2012. – Вип. 111 (2). – С. 20–29.

56. Структура власності банків України [Електронний ресурс] / Національний банк України : офіційний сайт. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=6738234&cat_id=51342

57. Фінансова глобалізація і євроінтеграція : монографія / за ред. О. Г. Білоруса, Т. І. Єфименко. К. : ДННУ «Академія фінансового управління», 2015. – 491 с.

58. Фінансова інфраструктура України : стан, проблеми та перспективи розвитку : монографія / В. Опарін, В. Федосов, С. Львовчкін та ін. ; за заг. ред. В. Опаріна, В. Федосова. – К. : КНЕУ, 2016. – 695 с.

59. Чайковський Я. І. Проблеми та напрямки підвищення ефективності функціонування банківської системи України / Я. І. Чайковський // Економічний аналіз: зб. наук. праць. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2016. – Том 23. – № 1. – С. 153–160.

60. Чигиринець О. Вплив іноземного капіталу на банківську систему України / О. Чигиринець // Економіка управління: зб. наук. праць ДЕТУТ. – 2011. – Вип. 17. – С. 306–313.

61. Шляхи вирішення проблем, пов'язаних з високим рівнем присутності іноземного капіталу в банківській системі України : аналітична записка [Електронний ресурс] // Національний інститут стратегічних досліджень : офіційний сайт. – Режим доступу : http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/inozemn_kapital-cbb0a.pdf

62. Юрків Н. Я. Специфіка регулювання процесів залучення іноземного капіталу у банківську систему України / Н. Я. Юрків І. М. Месечко // Економіка і регіон : науковий вісник. – Полтава : ПНТУ, 2018. – №. 1 (68). – С. 47–55.

63. MINFIN : веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/2018>.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1

Переваги та недоліки присутності капіталу іноземних банків

Переваги	Недоліки
Підвищення фінансової стійкості банківської системи	Зниження фінансової стійкості банківської системи
Зменшення залежності банківської системи від внутрішніх політичних та економічних ризиків	Іноземні банки можуть стати провідниками криз із країн походження
Ріст кредитних і депозитних портфелів іноземних банків під час криз	Згортання діяльності іноземних банків і вплив іноземного капіталу під час криз
Підтримка проблемних вітчизняних банків під час криз шляхом поглинань і рекапіталізації	Іноземні банки можуть мати короткострокові цілі й бути непередбачуваними кредиторами
Зниження ймовірності виникнення криз внаслідок географічної диверсифікації та належності до економічно стабільніших країн	Транснаціональні банки можуть протягом значно тривалішого часу концентрувати на своїх балансах значні обсяги проблемної заборгованості та створювати фінансові піраміди
Збереження зв'язків із клієнтами після купівлі вітчизняних банків	Посилення загрози економічному суверенітету
Розвиток банківського та інвестиційного законодавства з огляду на фінансову глобалізацію	Ускладнення банківського нагляду за розгалуженими транснаціональними холдинговими структурами
Підвищення капіталізації банківської системи	Вибірковий характер кредитування
Зростання обсягів кредитування населення та суб'єктів господарювання	Обслуговування здебільшого провідних і найбільших за розміром місцевих підприємств, а також компаній країни-донора, кредитна підтримка в просуванні їхніх товарів і послуг
Посилення стабільності джерел надходження капіталу	Відмова іноземних банків у кредитуванні невеликих і нових підприємств
Зростання потоків прямих іноземних інвестицій у реальний сектор економіки	Відмова в кредитуванні малорентабельних підприємств і фірм, які є конкурентами для країни-походження або акціонерів
Полегшення доступу до різних видів іноземного капіталу	Збільшення валютного ризику внаслідок кредитування в іноземній валюті
Сприяння розвитку міжнародної торгівлі	Сприяння кредитним бумагам
Упровадження нових банківських технологій, ноу-хау, сучасних систем ризик-менеджменту	Проблема адаптації продуктів і технологій до нового ринку
Підвищення кваліфікації персоналу, якості обслуговування клієнтів і доступності банківських продуктів	Проблема сумісності технологій з уже існуючими
Розширення асортименту банківських продуктів, особливо нетрадиційних	Поширення банківських технологій цілком можливе і без експансії іноземного капіталу

Продовження таблиці А.1

Переваги	Недоліки
Ефект «перетоку» технологій до вітчизняних банків	Зниження ефективності банківської системи
Підвищення ефективності банківської системи та заострення конкуренції	Погіршення фінансового стану або банкрутство вітчизняних банків
Зниження банківської маржі внаслідок здешевлення кредитів та інших послуг	Ріст фондової капіталізації банків часто має спекулятивний характер
Зниження накладних витрат	Зростання соціальної напруги внаслідок масових звільнень під час реорганізації
Вищі ціни продажу банківських акцій	Громіздкі корпоративні структури транснаціональних банків не дозволяють швидко та адекватно реагувати на події внутрішнього ринку
Розвиток корпоративного управління	Ризик посилення суперечностей між транснаціональними та національними інтересами
Упровадження високих міжнародних стандартів аудиту, бухгалтерського обліку, звітності та внутрішнього нагляду	Окремі іноземні банки можуть надавати перевагу задоволенню економічних інтересів країни походження капіталу
Збільшення прозорості банків та безпеки банківської діяльності, зростання ринкової дисципліни	Проблеми, пов'язані з асиметрією потужності регуляторів різних країн
Розвиток фінансових ринків та фінансової інфраструктури (зростання присутності рейтингових агенцій та аудиторських компаній)	Нав'язування систем регулювання, які не адекватно відображають потреби національної економіки
Розвиток системи регулювання	Відплив депозитів у країни із сильними системами гарантування вкладів
Стимуляція розвитку систем банківського нагляду в руслі останніх світових тенденцій	
Розвиток національних систем гарантування вкладів	

Джерело: складено автором на основі: [44, с. 98].

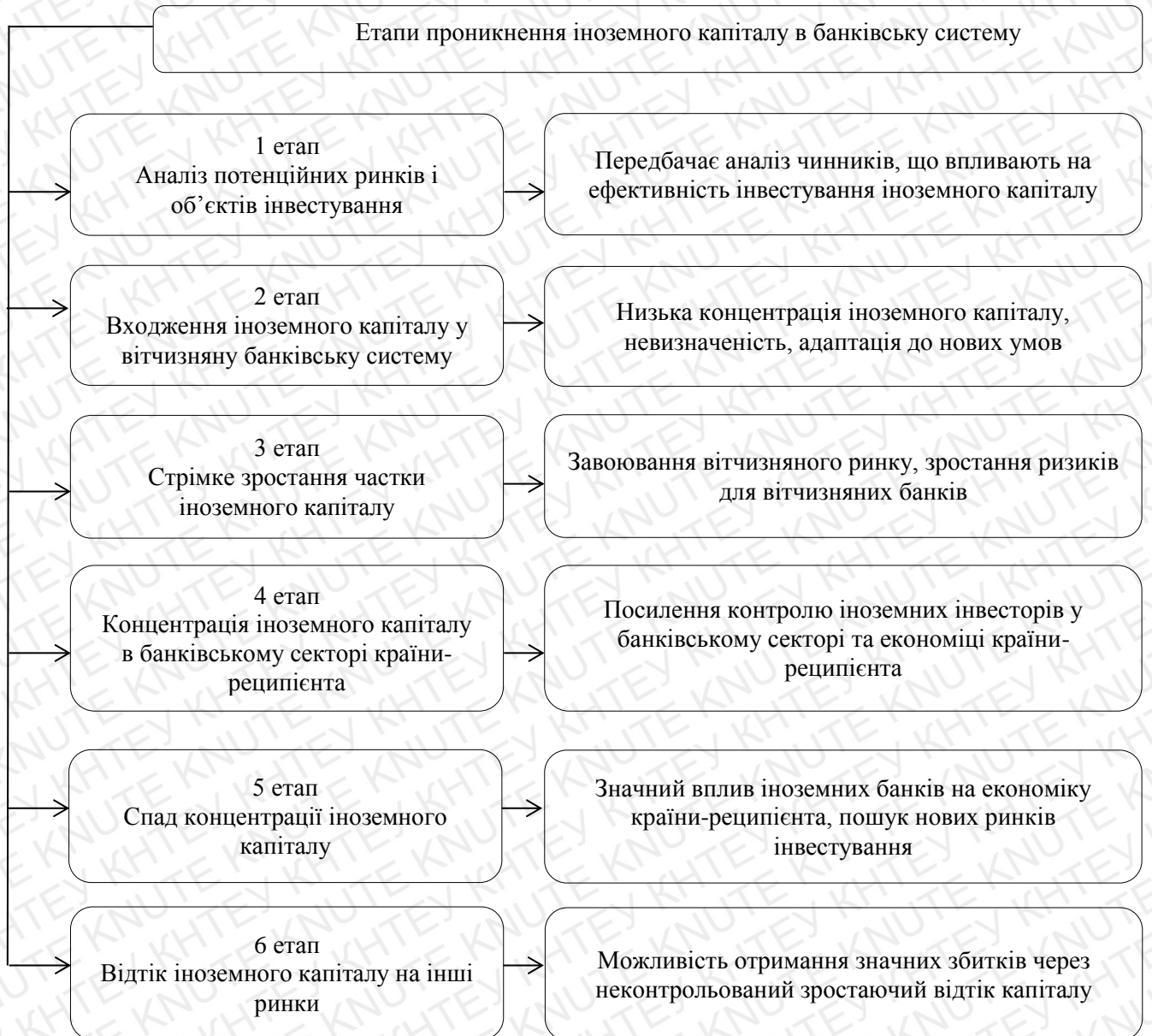

Рис. Б.1. Етапи проникнення іноземного капіталу в банківську систему

Джерело: побудовано автором на основі [54, с. 26].

Етапи проникнення іноземного капіталу в банківську систему

Етапи	Характеристика етапів
1 етап	Перший етап – аналіз потенційних ринків і об’єктів інвестування – передбачає здійснення комплексу заходів з дослідження потенційних об’єктів інвестування, оцінки дохідності інвестування, вивчення особливостей нового ринку. Особливого значення на даному етапі набуває аналіз всіх чинників, що впливають на ефективність інвестування іноземного капіталу з метою мінімізації ризиків.
2 етап	На етапі входження іноземного капіталу діяльність іноземних банків здебільшого направлена на обслуговування власних клієнтів, закріплення на ринку банківських послуг, підтримку ділової репутації банку, завоювання довіри клієнтів. На даному етапі спостерігається низька концентрація іноземного капіталу, а, отже, країна-реципієнт несе незначні ризики. При цьому суттєвих ризиків зазнає інвестор іноземного капіталу, оскільки етап входження супроводжується невизначеністю наслідків впровадження тих чи інших напрямків діяльності, адаптацією до нових умов.
3 етап	<p>На третьому етапі спостерігається стрімке зростання (експансії) частки іноземного капіталу. Даний етап супроводжується захопленням ринку країни-реципієнта, завоюванням найбільш платоспроможних клієнтів, проникненням у найприбутковіші галузі економічної діяльності, посиленням контролю у банківському секторі та значним впливом на економічну ситуацію країни-реципієнта. Такі широкі можливості іноземні інвестори отримують через послаблення регулятивних обмежень щодо притоку іноземного капіталу приймаючої країни, налагодження зв’язків, а також розвиток процесів глобалізації та інтеграції.</p> <p>На етапі експансії іноземного капіталу суттєво зростають ризики вітчизняного банківського сектора. Банки з іноземним капіталом мають у своєму розпорядженні більші можливості щодо залучення нових клієнтів, використання більш сприятливих процентних ставок, використання нових технологій обслуговування клієнтів, більші можливості для клієнтів щодо виходу на міжнародний рівень, зокрема, експортно-імпортні і валютні операції. Негативним наслідком такої ситуації може стати банкрутство вітчизняних банків через те, що вони не витримують конкуренції.</p>
4 етап	Наступним етапом є концентрація іноземного капіталу. Даний етап характеризується значним контролем іноземними банками важливих об’єктів інвестування і використання можливості впливу на ці об’єкти в своїх інтересах. Крім того, концентрація іноземного капіталу визначає широкий спектр послуг, на даному етапі банки з іноземним капіталом не лише надають послуги «своїм підприємствам», а й переходять до обслуговування населення, захоплення всіх спектрів банківського ринку. До суттєвого зростання ризику концентрації призводять значні обсяги іноземного капіталу походженням з однієї країни, адже в такій ситуації посилюється залежність вітчизняного банківського сектору від стратегічних напрямків розвитку країни-інвестора. Іноземні банки через контроль над своїми об’єктами можуть здійснювати вплив на пріоритети соціального, економічного і політичного розвитку країни-реципієнта. В кінцевому випадку це може призвести до зростання ризику втрати економічного суверенітету країни, значних політичних і соціальних проблем.

Етапи	Характеристика етапів
5 етап	На п'ятому етапі відбувається спад концентрації іноземного капіталу. Цей етап характеризується значним впливом іноземних банків на економіку країни-реципієнта, у банківському секторі чітко простежується залежність від іноземних інвесторів і їх контроль у різних галузях. При цьому суттєво зростає ризик відтоку прибутків з країни. На даному етапі вітчизняна економіка може зазнати значних збитків у разі неконтрольованого відтоку грошових потоків при згортанні діяльності іноземних банків.
6 етап	Логічним продовженням етапу спаду концентрації іноземного капіталу є відтік іноземного капіталу на інші ринки. Особливо актуальною стає ця проблема під час фінансової кризи, адже інвестори з метою мінімізації збитків переводять капітали на менш ризикові ринки, або призупиняють свою діяльність в очікуванні стабілізації ситуації.

Джерело: складено автором на основі [54, с. 27].

Схема впливу чинників, пов'язаних з присутністю іноземного капіталу у банківській системі України, на складники національної безпеки у фінансовій сфері

Чинники, пов'язані з присутністю іноземного капіталу у банківській системі України, що здатні створити можливості для зміцнення національної безпеки у фінансовій сфері	Складники національної безпеки у фінансовій сфері			Чинники, пов'язані з присутністю іноземного капіталу у банківській системі України, що можуть привести до загроз національній безпеці у фінансовій сфері
Розвиток конкуренції на ринку банківських послуг	↗	Безпека у бюджетній сфері	↖	Неконтрольований вихід банків з іноземним капіталом з вітчизняного фінансового ринку
Збільшення пропозиції кредитних ресурсів завдяки доступу до довгострокового фінансування	↗	Безпека у сфері фінансів реального сектору економіки	↖	Залежність діяльності банків від політики іноземних країн
Підвищення якості і розширення пропозиції банківських продуктів	↗	Безпека у банківській сфері	↖	Витіснення вітчизняних банків з ринку споживчого кредитування фізичних осіб, втрата ними клієнтської бази на користь іноземних банків
Запровадження передових стандартів банківського менеджменту, інформаційних технологій	↗	Безпека у сфері функціонування валютного ринку	↖	Переважне кредитування банками з іноземним капіталом економіки і фізичних осіб в іноземній валюті
Активізація інтеграції банківської системи у світовий фінансовий простір	↗	Безпека у сфері управління державним та корпоративним боргом	↖	Низький рівень капіталізації банків з іноземним капіталом
Покращення кредитного рейтингу країни	↗	Безпека у податковій сфері	↖	Здійснення спекулятивних операцій, а також операцій, які є об'єктами фінансового моніторингу

Джерело: складено автором на основі: [28, с.12].

Рис. Г.1. Окремі завдання НБУ в частині забезпечення ефективного функціонування банківської системи в умовах присутності іноземного капіталу

Джерело: побудовано автором на основі: [49].

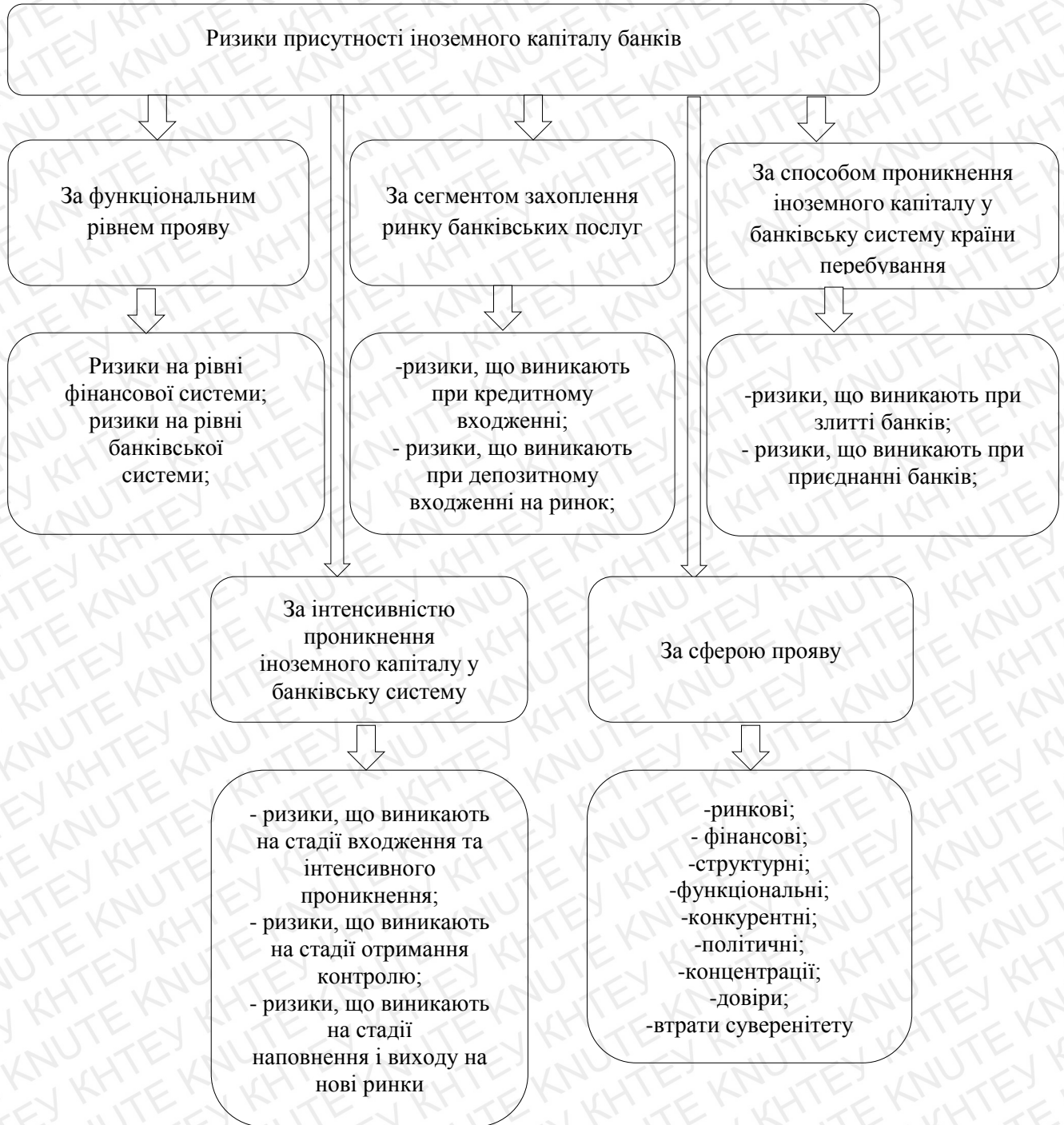

Рис. Д.1. Класифікація ризиків присутності іноземного капіталу у банківській системі України

Джерело: складено автором на основі: [26, с.109].

Історія входження банків із іноземним капіталом на ринок України

Назва, рік	Власник	Примітки
Креді Аґріколь (1993), раніше Індекс-банк (до 2011)	Credit Agricole S. A., Франція	У 2006 р. українські акціонери продали Індекс-банк банківській групі «Credit Agricole S. A.», котра вже мала в нашій країні Каліон Банк. У 2011 р. відбувся ребрендинг Індекс-банку в Креді Аґріколь
Дойче Банк ДБУ (2009)	Deutsche Bank, Німеччина	В 1993 р. банківський концерн «Deutsche Bank» заснував в Україні представництво, а в 2009 р. зареєстрував банк
ІНГ Банк Україна (1997)	ING Bank N. V., Нідерланди	У 1994 р. фінансова група «ING Bank N. V.» відкрила представництво в м. Києві, а в 1997 р. заснувала дочірній банк
Сітібанк (1998)	Citigroup Inc., США	В 1998 р. американський банківський і фінансовий холдинг «Citigroup» відкрив в Україні філію – Сітібанк
Альфа-Банк (2001), раніше Банк «Віто» (1993–1997), Київінвестбанк (1997–2001)	Alfa Group Consortium, Михайло Фрідман	Alfa Group Consortium (Нідерланди) контролюється Михайлом Фрідманом, Германом Ханом, Петром Авенном і Олексієм Кузмічовим. Група включає Альфа-Банк (Росія), Альфа-Банк (Україна), Альфа-Банк (Білорусь), Альфа-Банк (Казахстан) і Amsterdam Trade Bank NV
Кредобанк (Львів, 1992), раніше Західно - український комерційний банк (до 2001), Кредит Банк (2001–2006)	PKO Bank Polski SA, Польща	У 2004 р. завершився процес зміни стратегічного інвестора Кредит Банку (Україна). В Польщі відбувся продаж акцій, які належали Kredyt Bank SA (Варшава) на користь найбільшого в Польщі PKO Bank Polski
ПроКредит Банк (2000), раніше Мікрофінансовий банк (2000–2003)	ProCredit Holding, Німеччина	В Україні ПроКредит Банк розпочав свою діяльність у 2001 р. До осені 2003 р. мав назву «Мікрофінансовий банк». Перейменування було пов'язане з об'єднанням мереж банків під назвою «ProCredit Holding». Співакціонером банку є німецький державний банк розвитку KfW
БМ Банк (2005)	Банк ВТБ, РФ (Росмаїно)	У 2011 р. Банк ВТБ почав процедуру приднання БМ Банку (Банк Москви), що, у свою чергу, привело до опосередкованої концентрації української «дочки»
УкрСиббанк (1991)	BNP Paribas S. A., Франція	До 2006 р. банк контролювався харківським бізнесменом Олександром Ярославським. У 2006 р. найбільший французький банк «BNP Paribas S. A.» став стратегічним інвестором УкрСиббанку. 2011 р. 15 % акцій останнього викупив ЄБРР, збільшивши свою частку у 2016 р. до 40 %
ОТП Банк (1998), раніше Райффайзенбанк Україна (до 2006)	OTP Bank Plc, Угорщина	У 2006 р. OTP Bank, що є найбільшим в Угорщині, придбав Райффайзенбанк Україна, який контролювався австрійською групою «Raiffeisen»
Кредитвест Банк (2006)	Алтинбаш Холдинг, Туреччина	Родина бізнесменів із Туреччини, що володіє компанією «Алтинбаш Холдинг», працює в ювелірному бізнесі, сферах енергетики, фінансів, логістики та нерухомості
Райффайзен Банк Аваль (1992), раніше Поштово-пенсійний банк «Аваль» (до 2006)	Raiffeisen Bank International AG, Австрія	У 2005 р. група приватних українських акціонерів продала банк «Аваль» австрійській банківській групі «Raiffeisen International». У 2015 р. ЄБРР придбав 30 % акцій банку

Продовження табл.Е.1

Назва, рік	Власник	Примітки
Сбербанк (2001), раніше Банк «НРБ – Україна» (2001– 2005), Банк «НРБ» (2005–2008)	Сбербанк Росії (Центробанк РФ)	У 2007 р. власником банку став Сбербанк Росії
ВТБ Банк (1992), раніше Банк «Мрія» (до 2007)	Банк ВТБ, Росія (Росмайно)	У 2005 р. росіяни створили в Україні Внешторгбанк (ВТБ Україна). Наступного року Банк ВТБ (Росія) придбав 98% акцій Банку «Мрія». 2007 р. ВТБ Україна та Банк «Мрія» були об'єднані у ВТБ Банк
Ідея Банк (Львів, 1991), раніше Прикарпатлісбанк (до 1995), Банк «Прикарпаття» (1995–2007), Плюс Банк (2007–2011)	Getin Holding S. A., Польща	У 2007 р. фінансова група «Getin Holding S. A.», одна з найбільших у Східній і Центральній Європі, стала власником банку. Засновником групи є польський мільярдер Лешек Чарнецкі
Піреус Банк МКБ (1994), раніше Банк «Левада» (до 1999), Міжнародний комерційний банк (1999–2008)	Piraeus Bank, Греція (Грецький Фонд фінансової стабільності)	У 2007 р. Piraeus Bank, одна з провідних фінансових систем Південної та Східної Європи, стала власником Міжнародного комерційного банку (МКБ)
раніше Морський транспортний банк (до 2010)	Республіка Кіпр	Кіпрські інвестори придбали Морський транспортний банк у 2007 р.
Кредит Європа Банк (2006), раніше Фінансбанк (2006–2007)	Озегін Гусну Мустафа	Озегін Гусну – турецький власник Fiba Group, до котрої входять турецький Fibabanka та нідерландський Credit Europe Bank
Укрсоцбанк (1991)	UniCredit Bank Austria AG, Австрія / Альфа-груп	У 2008 р. UniCredit Group Bank Austria завершив купівлю контрольного пакету акцій Укрсоцбанку. 2016 р. італійська UniCredit Group домовилася з Альфа-груп про продаж цього банку
Правекс Банк (1992)	Intesa Sanpaolo, Італія	Міжнародна банківська група «Intesa Sanpaolo» придбала цей банк 2008 р. у колишнього мера м. Києва Леоніда Черновецького
Промінвестбанк (1992)	Внешконом - банк, Росія (Уряд РФ)	Найбільший у 1990-і роки радянський корпоративований банк було продано регулятором у процедурі тимчасової адміністрації у 2009 р. ВЕБ (банк розвитку РФ)
СЕБ Корпоративний банк (2011), раніше Акцепт Банк (2011– 2012)	Skandinaviska Enskilda Banken (SEB), Швеція	У 2012 р. шведська фінансова група SEB продала свій роздрібний SEB Банк. У березні того року вона купила новостворений Акцепт Банк та згодом змінила його назву на «СЕБ Корпоративний банк»
БТА Банк (1992), раніше Банк Український кредитно-торговий банк (2000–2006)	Казкомерц - банк (Казахстан)	БТА Банк (Україна) належав найбільшій фінансовій корпорації Казахстану – об'єднаному Казкомерцбанку, БТА Банку, а також групі приватних інвесторів. У лютому 2016 р. Антимонопольний комітет України надав дозвіл акціонерам Казкомерцбанку Кенесу Ракішеву й Нуржану Субнахердину з Казахстану на придбання акцій БТА Банку

Джерело: складено автором на основі: [41].

Показники діяльності банків з іноземним капіталом в розрізі конкретних банків станом на 01.02.2019, млн грн та %

Банк	Загальні активи, усього, млн грн	Усього власного капіталу, млн грн	Усього зобов'язань, млн грн	Прибуток / (збиток) після оподаткування, млн грн	Загальні активи, усього, %	Усього власного капіталу, %	Усього зобов'язань, %	Прибуток / (збиток) після оподаткування, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9
АТ «Райффайзен банк Аваль»	77395,98	12161,17	60723,92	525,87	14,33	19,35	17,51	23,67
АТ «Альфа-Банк»	70872,28	5269,54	56596,64	278,82	13,12	8,38	16,32	12,55
АТ «Сбербанк»	67064,99	5024,36	25299,98	312,41	12,42	7,99	7,30	14,06
АТ «Укрсиббанк»	54905,28	6942,52	44143,72	219,11	10,17	11,04	12,73	9,86
ПАТ «Промінвестбанк»	51373,54	2845,26	10911,63	83,67	9,51	4,53	3,15	3,77
АТ «Укрсоцбанк»	41127,24	3354,82	11802,94	-27,66	7,61	5,34	3,40	-1,24
АТ «ОТП Банк»	39796,58	5502,28	28513,51	262,31	7,37	8,75	8,22	11,81
АТ «Креді агріколь банк»	37412,50	4341,99	30715,81	141,68	6,93	6,91	8,86	6,38
АТ «Сітібанк»	23839,29	2498,85	21290,09	201,52	4,41	3,98	6,14	9,07
АТ «Прокредит банк»	21467,04	3022,88	17908,06	38,89	3,97	4,81	5,17	1,75
АТ «Кредобанк»	17226,25	2067,88	14449,47	50,11	3,19	3,29	4,17	2,26
АТ «ІНГ Банк Україна»	12319,23	4164,20	7452,01	77,27	2,28	6,62	2,15	3,48
АТ «Дєя Банк»	5913,47	745,48	3562,21	27,03	1,09	1,19	1,03	1,22
АТ «Правекс Банк»	4911,33	2001,28	2843,69	-3,51	0,91	3,18	0,82	-0,16
АТ «Дойче Банк ДБУ»	3352,48	376,14	2972,65	9,89	0,62	0,60	0,86	0,45
АТ «Піреус Банк МКБ»	2708,85	613,76	2036,07	5,60	0,50	0,98	0,59	0,25
АТ «Банк Форвард»	2525,93	242,89	1506,72	2,25	0,47	0,39	0,43	0,10
АТ «СЕБ Корпоративний Банк»	1824,59	546,66	1276,73	8,47	0,34	0,87	0,37	0,38
АТ «Кредит Європа Банк»	1762,74	347,73	1232,08	4,98	0,33	0,55	0,36	0,22
АТ «Кредитвест Банк»	1712,58	403,62	1292,50	0,85	0,32	0,64	0,37	0,04
АТ «БТА Банк»	613,15	390,61	171,23	1,88	0,11	0,62	0,05	0,08
Усього по банках іноземних банківських груп	540125,3	62863,91	346701,65	2221,44	100,00	100,00	100,00	100,00

Джерело: побудовано автором на основі: [41].

**Абсолютна та відносна зміна показників банків з іноземним
капіталом до попереднього періоду**

Показник / роки	2016/2015	2017/2016	2018/2017	2016/2015	2017/2016	2018/2017
Статутний капітал банків з іноземним капіталом, млн грн	58272	14624	-28423	67,39	10,10	-17,84
Частка статутного капіталу банків з іноземним капіталом в загальній банківській системі, %	-1,1	-13,24	-4,85	-2,33	-28,72	-14,76
Власний капітал банків з іноземним капіталом, млн грн	23431	2523	2150	71,92	4,50	3,67
Частка власного капіталу банків з іноземним капіталом в загальній банківській системі, %	13,88	-12,42	5,66	40,44	-25,77	15,82
Зобов'язання банків з іноземним капіталом, млн грн	-33312	-12311	-3671	-8,27	-3,33	-1,03
Частка зобов'язання банків з іноземним капіталом в загальній банківській системі, %	-5,39	-1,89	10,99	-14,29	-5,84	36,09
Загальні активи банків з іноземним капіталом, млн грн	-9880	121702	-2545	-2,27	28,61	-0,47
Частка активів банків з іноземним капіталом в загальній банківській системі, %	-0,65	-4,5	-1,4	-1,87	-13,20	-4,73
Кредити та заборгованість клієнтів банків з іноземним капіталом, млн грн	-25623	-13725	10719	-9,39	-5,55	4,59
Частка кредитів та заборгованості клієнтів банків з іноземним капіталом загальній банківській системі, %	7,1	-2,79	-1,28	18,64	-6,17	-3,02
Фінансовий результат діяльності банків із іноземним капіталом (чистий прибуток / збиток), млн грн	12734	24457	9041	-30,13	-82,83	-178,39

Джерело: розраховано автором на основі: [56].

Участь у розвитку банківської системи України іноземних країн та міжнародних організацій на 01.01.2018

№ з/п	Інвестор	Назва банку	Участь	%
Опосередкована участь				
1	Російська Федерація	АТ «БМ Банк»	РФ в особі Федерального агентства з управління державним майном	12,1307
			РФ в особі Міністерства фінансів РФ	32,8766
			Державна корпорація «Агентство зі страхування вкладів»	47,2158
2	Російська Федерація	ПАТ «ВТБ Банк»	РФ в особі Федерального агентства з управління державним майном	12,1307
			РФ в особі Міністерства фінансів РФ	32,8766
			Державна корпорація «Агентство зі страхування вкладів»	47,2158
3.	Російська Федерація	ПАТ «Сбербанк»	ПАТ «Сбербанк Росії», який належить на 50% Центральному банку РФ	100
4	Польща	ПАТ «Кредобанк»	Міністерство державної скарбниці Республіки Польща	29,43
5.	Греція	АТ «Піреус Банк МКБ»	Грецький Фонд фінансової стабільності	26
6	Німеччина	АТ «Прокредит Банк»	Федеративна Республіка Німеччина в особі Федерального Уряду	21,0531
7	Німеччина, Велика Британія, США	ПАТ «Мегабанк»	Федеральна Республіка Німеччина в особі Уряду Німеччини	15
Пряма участь				
1	Австрія, Велика Британія	АТ «Райффайзен Банк Аваль»	ЄБРР	30
2	Франція, Велика Британія	АТ «УкрСиббанк»	ЄБРР	40
3	Німеччина, Велика Британія, США	ПАТ «Мегабанк»	ЄБРР	15
			Міжнародна фінансова корпорація	6,0183
4	Російська Федерація	ПАТ «Промінвестбанк»	РФ через Державну корпорацію «Банк розвитку та зовнішньоекономічної діяльності (Внешнекономбанк)»	99,7726

Джерело: складено автором на основі: [56].

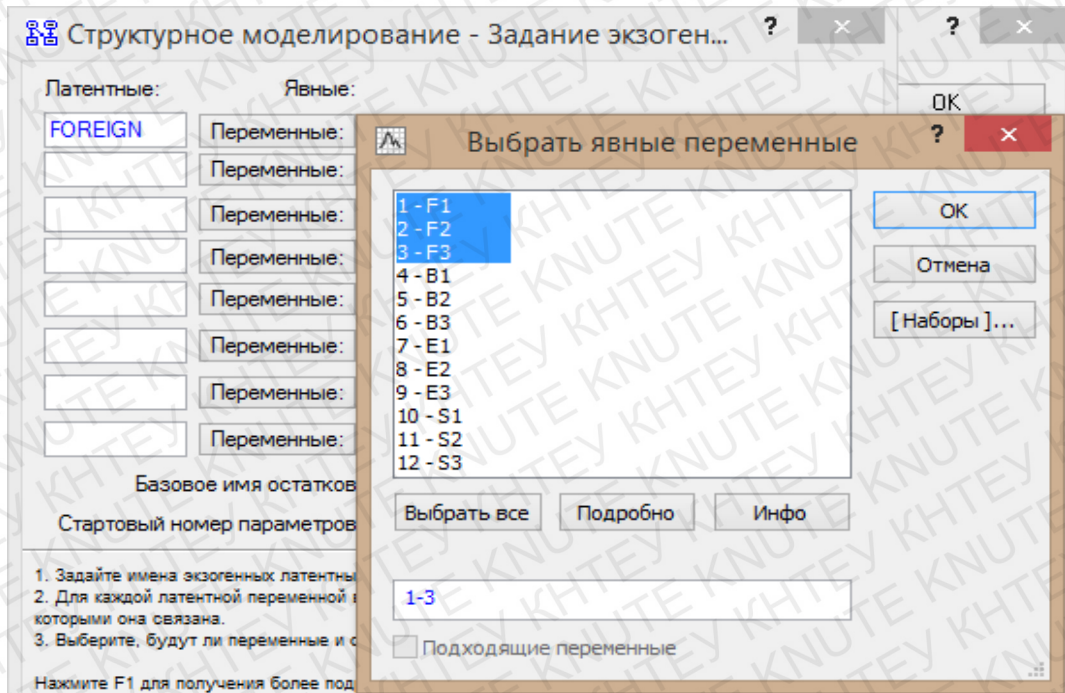

Рис. М.1. Визначення FOREIGN

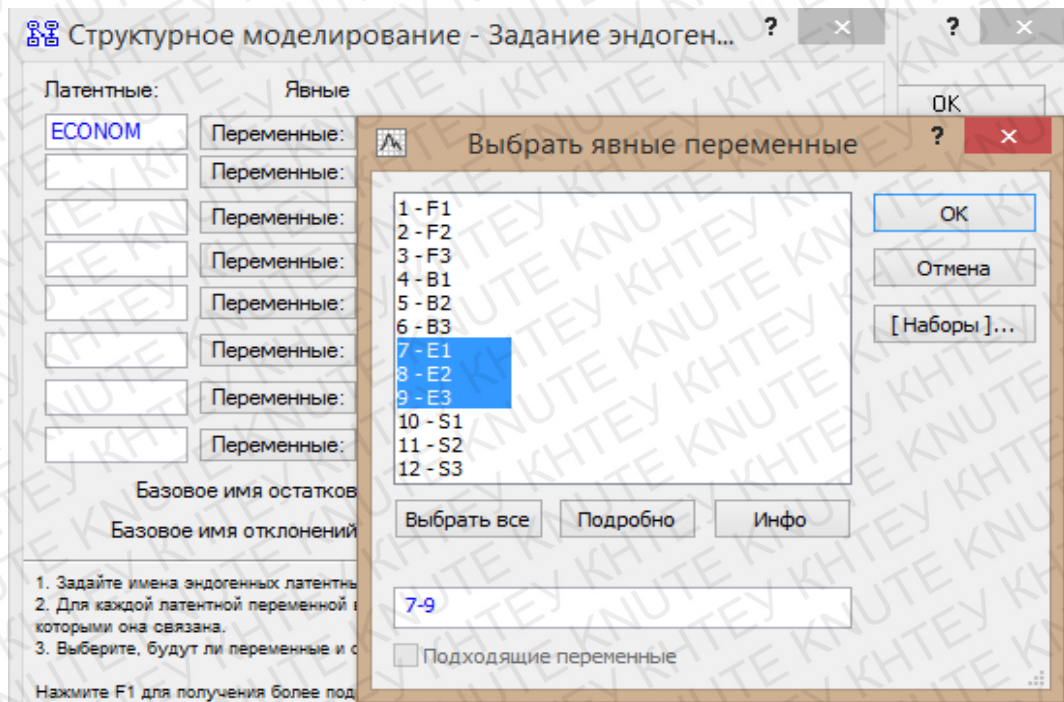

Рис. М.2 – Визначення ECONOM

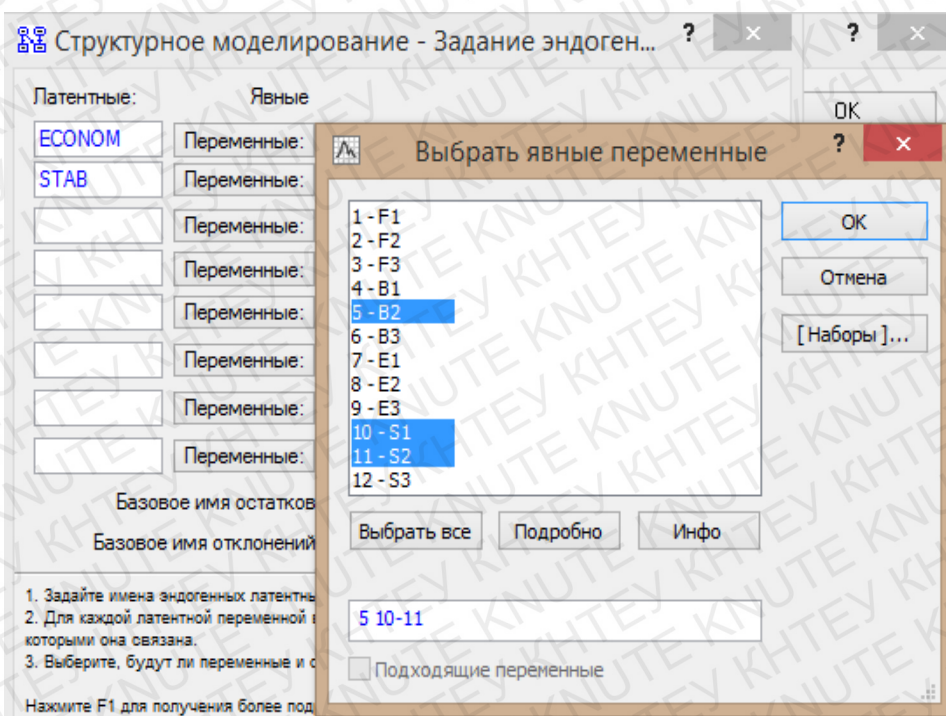

Рис. М.3. Визначення STAB

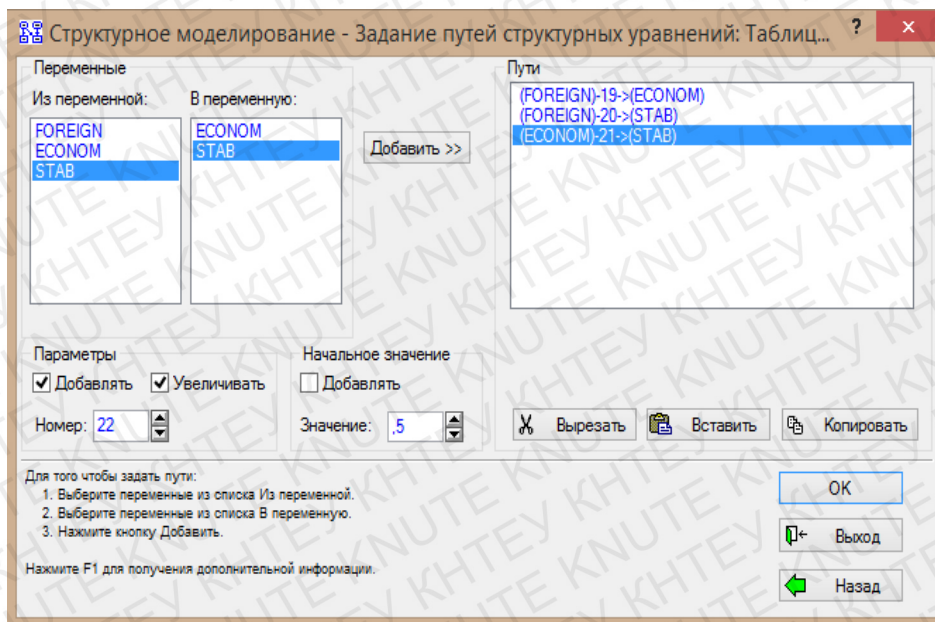

Рис. М.4. Визначення структурних залежностей

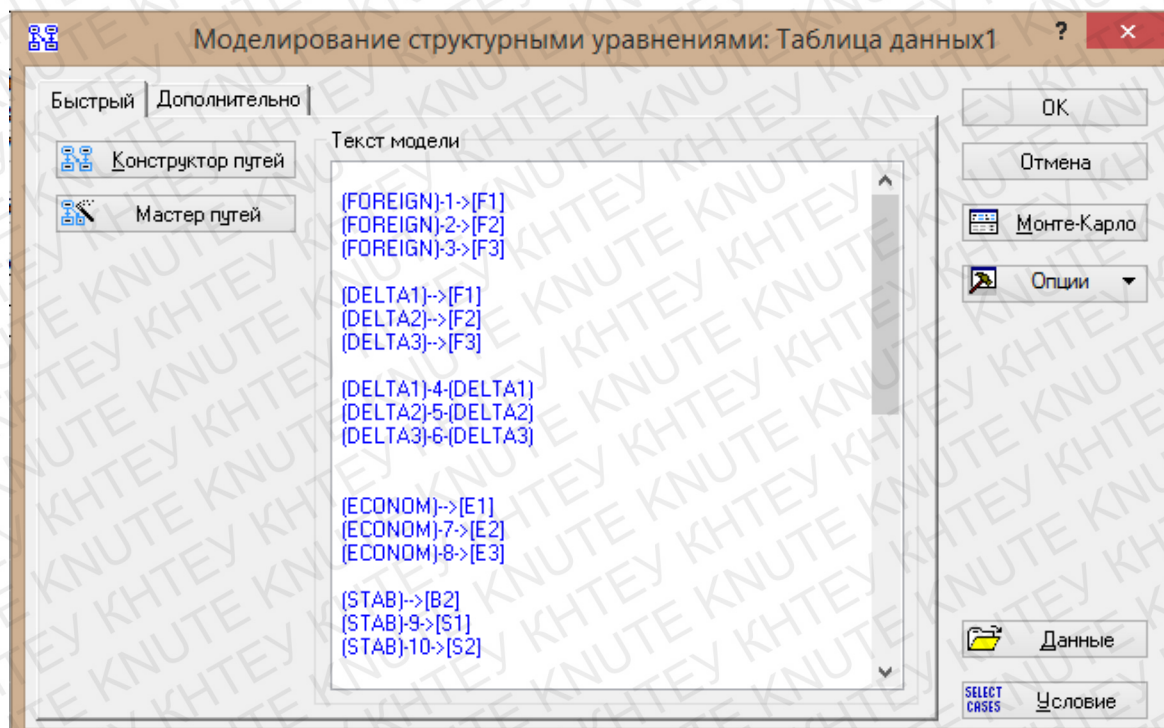

Рис. М.5. Результати системних залежностей

	Оценки модел
	Оценка Параметра
(ECONOM)->[E1]	
(ECONOM)-7->[E2]	1,910
(ECONOM)-8->[E3]	0,378
(STAB)->[B2]	
(STAB)-9->[S1]	0,516
(STAB)-10->[S2]	-7,474
(EPSILON1)->[E1]	
(EPSILON2)->[E2]	
(EPSILON3)->[E3]	
(EPSILON4)->[B2]	
(EPSILON5)->[S1]	
(EPSILON6)->[S2]	
(EPSILON1)-11-(EPSILON1)	13058,506
(EPSILON2)-12-(EPSILON2)	95,493
(EPSILON3)-13-(EPSILON3)	2,799
(EPSILON4)-14-(EPSILON4)	0,366
(EPSILON5)-15-(EPSILON5)	0,000
(EPSILON6)-16-(EPSILON6)	3,881
(ZETA1)->(ECONOM)	
(ZETA2)->(STAB)	
(ZETA1)-17-(ZETA1)	0,000
(ZETA2)-18-(ZETA2)	0,000
(FOREIGN)-19->(ECONOM)	1,888
(FOREIGN)-20->(STAB)	-0,741
(ECONOM)-21->(STAB)	0,611

Рис. М.6. Результати моделювання

Продовження додатка М

	Основні итогові статистики	
	Значення	
Функція несогласия	0,000	
Максимум косинуса остатков	0,000	
Макс. по модулю компонента градиента	0,000	
Критерий УУПММ	-79992,000	
Критерий УИМ	9999,000	
МП Хи-квадрат	0,000	
Число степеней свободы	17,000	
p-значение	1,000	
RMS стандартизованных остатков	0,038	

Рис. М.7. Критерії оцінки якості побудованої моделі

Рефлектор (Таблица данных1)								
	F2	F3	B2	E1	E2	E3	S1	S2
F2	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000
F3	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000
B2	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000
E1	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000
E2	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000
E3	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000
S1	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000
S2	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000	-9999,000

Рис. М.8. Матриця-рефлектор та нормальний ймовірнісний графік

Фінансові результати банків за 2017 та 2018 років, млн грн

Банк	за 2017 рік		за 2018 рік		01.01.2018		01.01.2019		Зростання %	ROA (%)	ROE (%)
	Обсяг	% банка	Обсяг	% банка	Обсяг	% банка	Обсяг	% банка			
	Фінансовий результат				Усього резервів				за 2018 рік	за 2018 рік	
По всіх банках	-24 402	100,0	21 726	100,0	-512 180	100,0	-550 329	100,0	7,4	2,86	4,65
ПРИВАТБАНК	-22 966	94,1	11 668	53,7	-232 654	45,4	-243 210	44,2	4,5	6,20	5,66
ОЩАДБАНК	559	-2,3	132	0,6	-61 639	12,0	-72 655	13,2	17,9	0,14	0,27
Укрексімбанк	929	-3,8	958	4,4	-53 831	10,5	-70 333	12,8	30,7	1,81	2,47
Укргазбанк	624	-2,6	766	3,5	-10 831	2,1	-10 005	1,8	-7,6	2,15	5,75
Райффайзен Банк Аваль	4 469	-18,3	5 088	23,4	-7 139	1,4	-4 517	0,8	-36,7	9,86	82,68
УкрСиббанк	1 467	-6,0	2 658	12,2	-6 476	1,3	-3 817	0,7	-41,1	9,75	52,43
ОТП Банк	918	-3,8	1 974	9,1	-6 104	1,2	-5 720	1,0	-6,3	9,41	31,92
КРЕДІ АГРИКОЛЬ	1 110	-4,5	1 463	6,7	-2 379	0,5	-2 339	0,4	-1,7	7,95	119,60
Сітібанк	1 008	-4,1	1 415	6,5	-90	0,0	-64	0,0	-28,4	13,92	707,31
ПРОКРЕДИТ БАНК	487	-2,0	662	3,0	-552	0,1	-505	0,1	-8,4	7,35	60,59
КРЕДОБАНК	402	-1,6	520	2,4	-863	0,2	-686	0,1	-20,5	5,66	23,14
ІНГ Банк Україна	200	-0,8	511	2,4	-595	0,1	-700	0,1	17,6	8,73	69,87
ПРАВЕКС-БАНК	-110	0,5	-137	-0,6	-28	0,0	-70	0,0	152,2	-5,11	-14,03
Ідея Банк	139	-0,6	336	1,5	-761	0,1	-1 519	0,3	99,6	5,13	112,56
Дойче Банк ДБУ	38	-0,2	43	0,2	0	0,0	-3	0,0	781,0	4,24	14,25
ПІРЕУС БАНК МКБ	30	-0,1	51	0,2	-348	0,1	-58	0,0	-83,3	3,17	2,03
СЕБ КОРПОРАТИВНИЙ	32	-0,1	74	0,3	0	0,0	-1	0,0	56,2	9,84	24,75
КРЕДИТВЕСТ БАНК	40	-0,2	64	0,3	-6	0,0	-12	0,0	106,0	7,21	20,89
КРЕДИТ ЄВРОПА	152	-0,6	41	0,2	-160	0,0	-183	0,0	14,2	6,83	16,17
АЛЬФА-БАНК	655	-2,7	1 258	5,8	-8 479	1,7	-9 206	1,7	8,6	3,13	10,33
УКРСОЦБАНК	-3 095	12,7	-886	-4,1	-29 053	5,7	-26 136	4,7	-10,0	-5,16	-5,35
БТА Банк	-563	2,3	5	0,0	-415	0,1	-53	0,0	-87,1	0,61	0,33
СВЕРБАНК РОСІЇ	132	-0,5	-7 614	-35,0	-20 495	4,0	-36 602	6,7	78,6	-36,68	-36,67
Промінвестбанк	-7 656	31,4	-3 389	-15,6	-31 050	6,1	-37 504	6,8	20,8	-31,89	-6,66
ФОРВАРД	-639	2,6	-165	-0,8	-802	0,2	-771	0,1	-3,9	-6,53	-14,32
ПУМБ	786	-3,2	2 038	9,4	-8 100	1,6	-9 402	1,7	16,1	6,06	61,85
Південний	82	-0,3	282	1,3	-1 648	0,3	-1 868	0,3	13,4	2,10	21,08
ТАСКОМБАНК	153	-0,6	429	2,0	-822	0,2	-1 073	0,2	30,6	3,98	37,23
КРЕДИТ ДНІПРО	-446	1,8	-229	-1,1	-2 608	0,5	-2 961	0,5	13,5	-4,10	-8,41
МЕГАБАНК	77	-0,3	36	0,2	-553	0,1	-647	0,1	17,1	0,81	5,86
БАНК ВОСТОК	83	-0,3	120	0,6	-234	0,0	-260	0,0	11,2	2,18	22,94
МІБ	76	-0,3	64	0,3	-491	0,1	-798	0,1	62,6	2,10	23,36
УНІВЕРСАЛ БАНК	99	-0,4	91	0,4	-1 075	0,2	-2 098	0,4	95,1	1,27	2,92
ІНДУСТРІАЛБАНК	6	0,0	21	0,1	-410	0,1	-451	0,1	10,0	0,81	2,41
МАРФІН БАНК	76	-0,3	21	0,1	-456	0,1	-194	0,0	-57,4	0,79	3,28
А-БАНК	298	-1,2	620	2,9	-959	0,2	-532	0,1	-44,5	8,15	191,98
Інвестицій. заощаджень	9	0,0	10	0,0	-307	0,1	-382	0,1	24,4	0,39	2,06

Джерело: складено автором на основі [47].

**Структура основних статей доходів найбільших банків
за 2018 роки, млн грн**

БАНК	Усього доходів	Процентні доходи	Доходи % від МБР	Доходи % від СГД	Доходи % від домогосподарств	Доходи % від ОВДП	Доходи % від ДС НБУ	Комісійні доходи	Результат від торговельних операцій	Інші операційні доходи	Інші доходи	Повернення списаних активів
По всіх банках	208 478	140 913	2 208	66 000	35 907	29 197	7 497	50 975	5 812	8 424	1 822	532
ПРИВАТБАНК	51 895	30 770	93	3 203	15 967	11 214	287	19 590	66	1 384	82	3
ОЦАДБАНК	23 399	19 344	174	9 165	1 066	8 006	934	5 308	-1 721	380	84	4
Укрексімбанк	13 141	12 087	129	7 993	59	3 869	37	1 305	-750	439	33	26
УКРГАЗБАНК	9 709	8 338	119	4 773	407	2 243	797	965	166	204	34	1
Райффайзен Аваль	14 354	8 866	66	5 867	1 539	897	458	4 586	292	435	54	121
УКРСИББАНК	7 629	4 587	235	2 557	1 263	89	443	2 117	421	282	163	60
ОТП БАНК	6 012	4 133	79	2 173	1 385	111	376	1 427	321	96	35	0
КРЕДІ АГРИКОЛЬ	5 184	3 747	87	2 501	855	138	166	943	405	69	8	12
СІТБАНК	2 846	2 311	91	973	2	436	810	203	345	-13	0	0
ПРОКРЕДИТ БАНК	2 513	2 181	8	2 096	0	0	77	266	6	38	12	10
КРЕДОБАНК	2 502	1 846	13	790	829	204	6	576	47	29	4	2
Ідея Банк	1 873	1 645	0	17	1 604	10	13	183	15	26	3	0
ІНГ Банк Україна	1 626	1 434	9	1 141	1	0	283	96	87	8	2	0
ПРАВЕКС БАНК	707	494	13	80	30	99	271	143	13	3	48	7
ПІРЕУС БАНК МКБ	426	274	2	207	9	25	31	124	13	3	4	7
Дойче Банк ДБУ	310	278	2	215	0	0	62	24	7	0	0	0
КРЕДИТВЕСТ БАНК	255	203	4	187	0	0	12	30	12	3	6	0
СЕБ КОРПОРАТИВНИЙ	209	185	7	115	0	15	48	11	14	0	0	0
КРЕДИТ ЄВРОПА	157	111	0	107	2	0	1	9	32	0	2	3
АЛЬФА-БАНК	11 080	6 866	578	2 577	3 371	239	86	2 670	419	900	168	58
УКРСОЦБАНК	4 393	1 994	25	921	1 010	12	25	924	31	717	727	0
БТА Банк	127	50	3	13	4	17	14	8	53	0	13	2
СБЕРБАНК	4 593	3 927	54	3 419	48	0	406	409	155	30	49	22
Промінвестбанк	2 249	2 117	13	2 078	15	9	0	234	-287	158	7	20
БАНК ФОРВАРД	583	434	0	1	425	0	8	60	-20	31	78	1
ПУМБ	9 141	6 574	131	2 549	2 580	877	437	1 629	386	520	12	20
Південний	3 600	2 368	18	2 146	62	91	51	862	84	280	6	0
ТАСКОМБАНК	2 983	2 243	33	1 785	309	59	55	582	97	46	12	3
УНІВЕРСАЛ БАНК	2 660	849	5	161	577	58	20	670	28	1 029	33	52
А-БАНК	2 111	1 719	1	22	1 626	0	69	263	28	45	12	44
КРЕДИТ ДНІПРО	1 650	712	4	439	184	16	70	253	163	514	8	0
БАНК ВОСТОК	1 499	993	18	859	8	1	106	402	41	42	21	0
МЕГАБАНК	1 200	805	1	672	127	5	0	263	-38	161	9	0
АРКАДА	1 045	108	0	20	72	0	16	931	0	5	1	0
ІНДУСТРІАЛБАНК	788	476	0	318	9	22	126	181	72	11	43	4
МІБ	787	490	26	293	5	0	166	113	173	10	2	0

Джерело: складено автором на основі [47].

**Структура основних статей витрат найбільших банків
за 2018 роки, млн грн**

Банк	Усього витрати	Процентні витрати	Витрати % на НБУ	Витрати % на МБР	Витрати % на СГД	Витрати % на депозити бюджетних орг.	Витрати % фіз. особи	Витрати % на міжнародні фін. організації	Витрати % на небанк. фін. установи	Комісійні витрати	Інші операційні витрати	Витрати загальні адміністративні	Відрахування в резерви	Витрати податок на прибуток
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
По всіх банках	192 012	67 744	2 188	2 289	19 678	1 862	29 351	8 981	2 030	13 158	17 862	55 485	32 974	4 789
ПРИВАТБАНК	40 227	14 002	1 697	69	769	450	10 913	0	61	4 402	3 728	10 946	7 159	-9
ОЦАДБАНК	23 267	13 895	110	329	3 275	709	6 081	2 891	254	1 842	3 710	7 432	-3 611	0
Укркрексімбанк	12 182	9 842	117	251	2 301	131	1 252	5 319	153	370	1 190	2 025	-1 244	0
УКРГАЗБАНК	8 943	5 156	185	34	2 703	571	1 342	48	251	204	377	2 097	991	117
Райффайзен Аваль	9 266	1 816	0	40	1 150	1	579	0	39	1 773	860	3 880	-195	1 132
УКРСИББАНК	4 971	706	0	2	513	0	115	1	29	523	516	2 687	31	508
ОТП БАНК	4 038	1 226	0	4	718	0	419	0	84	265	459	1 271	390	427
КРЕДІ АГРІКОЛЬ	3 722	1 417	0	22	1 068	0	164	0	106	228	211	1 273	280	312
СІТІБАНК	1 431	816	0	1	798	0	0	0	17	32	10	242	20	311
ПРОКРЕДИТ БАНК	1 851	1 131	0	15	421	0	324	333	29	39	98	408	17	157
КРЕДОБАНК	1 982	541	1	35	116	0	274	11	81	139	265	856	68	112
Ідея Банк	1 536	380	0	0	37	0	296	0	42	51	157	316	557	74
ІНГ Банк Україна	1 115	418	0	13	326	0	0	0	78	104	44	307	130	113
ПРАВЕКС БАНК	844	101	0	0	42	0	38	0	21	48	134	556	15	-10
ПІРЕУС БАНК МКБ	374	53	0	16	9	0	26	0	2	25	43	226	15	11
Дойче Банк ДБУ	267	142	0	1	113	0	0	0	28	6	24	82	2	11
КРЕДИТБЕСТ	191	94	0	10	45	0	13	9	13	5	20	71	-14	15
СЕБ КОРПОРАТИВНИЙ	135	45	0	4	41	0	0	0	0	1	27	46	0	16
КРЕДИТ ЄВРОПА	116	36	0	12	22	0	2	0	0	24	38	37	-20	1
АЛЬФА-БАНК	9 822	3 088	45	74	948	0	1 701	1	125	416	725	3 090	2 187	315
УКРСОЦБАНК	5 279	935	0	435	123	0	326	3	45	392	741	2 141	775	295
БТА Банк	122	6	0	0	1	0	6	0	0	6	32	96	-18	0
СБЕРБАНК	12 207	1 146	0	561	194	0	282	0	13	135	685	1 399	8 823	20
Промінвестбанк	5 638	514	2	31	150	0	328	0	3	26	269	948	3 880	0
БАНК ФОРВАРД	748	239	0	17	0	0	222	0	0	30	152	242	86	0
ПУМБ	7 103	2 450	0	4	1 353	0	812	132	42	475	399	3 006	437	335
Південний	3 318	1 224	30	103	448	0	467	125	40	274	166	1 180	377	96
ТАСКОМБАНК	2 553	1 143	0	12	332	0	584	2	157	250	183	833	50	95
УНІВЕРСАЛ БАНК	2 570	387	1	1	70	0	229	0	86	207	438	453	1 085	0
А-БАНК	1 491	449	0	0	22	0	402	0	26	78	154	625	58	126
КРЕДИТ ДНІПРО	1 879	515	0	0	229	0	274	0	12	106	119	482	657	0
БАНК ВОСТОК	1 379	421	0	63	190	0	131	17	7	149	215	527	45	23
МЕГАБАНК	1 163	622	0	8	157	0	335	89	19	36	94	369	57	-14
АРКАДА	1 035	61	0	0	2	0	58	0	1	0	12	946	3	14
ІНДУСТРІАЛБАНК	768	174	0	0	49	0	113	0	11	35	115	414	22	8
МІБ	723	338	0	1	196	0	77	0	40	22	54	139	156	14

Джерело: складено автором на основі [47].

**20 найбільших банків (за чистими активами) станом на
01.01.2018–01.01.2019, млн грн**

#	Назва банку	Усього активів на 01.01.2019, (млн. грн.)	Усього активів на 01.01.2018, (млн. грн.)	Приріст, %
1	ПриватБанк *	282 037	258 526	▲ 9,09
2	Ощадбанк *	218 248	234 241	▼ -6,82
3	Укрексімбанк *	161 731	170 591	▼ -5,19
4	Укргазбанк *	82 363	69 348	▲ 18,76
5	Райффайзен Аваль **	79 147	72 108	▲ 9,76
6	Альфа-Банк **	60 200	49 472	▲ 21,68
7	УкрСиббанк **	52 681	46 111	▲ 14,24
8	ПУМБ ***	49 917	46 532	▲ 7,27
9	OTR Bank **	32 862	29 850	▲ 10,08
10	Crédit Agricole **	32 790	30 946	▲ 5,95
11	Сбербанк **	30 614	42 363	▼ -27,73
12	Південний ***	24 937	25 430	▼ -1,93
13	Сітібанк **	24 638	19 007	▲ 29,62
14	ПроКредит **	20 996	16 880	▲ 24,38
15	Таскомбанк ***	17 722	13 842	▲ 28,02
16	Кредобанк **	16 792	14 307	▲ 17,37
17	Укрсоцбанк **	16 105	28 706	▼ -43,89
18	Промінвестбанк **	13 807	20 091	▼ -31,27
19	ING **	10 950	9 971	▲ 9,82
20	Кредит Дніпро ***	10 052	9 412	▲ 6,79
	Загалом (в усіх банках України)	1 368 223	1 347 876	▲ 1,50

Джерело: складено автором на основі [47].

Примітки: * Банки з державною часткою власності, ** Банки іноземних банківських груп, *** Банки з приватним капіталом.